Къахьегама толамашца накъа гlоргда вай КПСС ЦК Пленума

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВlАШАГlКХЕТА!

СЕРДАЛО

СВЕТ арадувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 10(2635)
Ера
1
февраль,
1962 шу.
Мах 2 кеп.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА ПЛЕНУМА НАКЪА ДОЛХАШ

29 январерча «Правда» передовой

Селхан «Правда» тlа кепа техабар 1962 шера 5 марта КПСС **Центральни** Комитета Пленум хургья аьнна бола хоам. ЦК Пленуме дувца оттаду «Юрта боахама ду кулгал тоадарах дола парте декхараш» яха дош. Докладчикалла чlоагlваьв новкъост Н. С. Хрущев.

Хоза ха йоаккхаш йоалл вай сийлахь-йоккха Даьхе. Кхо бутт дlабаьннаб КПСС XXII-ча съезда болх йистебаьнна. Цо тlаийцача парте Программо, низ болча маяко санна, сийрдабоах вайна дагалаттача кердача общества лакхаленашка бода никъ. Советски халкъа еннай коммунизма материально-технически база хьаяра а мехка производительни низаш чlоаггlа дегlадоаладара а кlоарггача lилмаца оттаяь план.

XXII-гlа съезд йисте ма яьллинге а берригa болхлой, колхозхой, интеллигенци оттаяь планаш кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсама оарцагlбоахаш боккха организаторски политически болх боаржабир парте. Из Программа сий долаш хиларах доккхал а деш, дегаш айденна болаш из кхоачашъе болабелар советски нах.

КПСС Центральни Комитета аргlанна йола Пленум — партеи советски халкъеи вахар чу йоккха событи. Укх тlеххьарча шерашка хан-ханнахьа ЦК Пленумаш елга лоархlамегlа дола партей паччахьалкхени дешаш цига дувцилга вайцига правило а хинна дlадоладеннад. Из — халкъа боахама кулгалдара йола ленински принципаш дегlайоалаяра, коммунизм хьалъяра декхараш практически кхоачашделга партенеи халкъаи хьалхашка чlоаггlа бехктокхаме лоархlаргдолча уйланца вай кадраши берригa коммунисташи хьалкхебара новкъостал деш йола lалаьмате дика традици.

5 марта хьаеллаш йола ЦК Пленум чlоагlа лоархlам болаш хургья парте XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяра. Коммунизма материально-технически база хьаяр духьа, шортта юртбоахама продукташ хилийтар духьа лоаттабеча къовсаме lалаьмате боккха лоархlам болаш дош дувцаргда Пленумо.

«Юрта боахам айбара программа кхоачашъяр духьа лоаттабу къовсам, — йоах новкъоста Н. С. Хрущева, — **коммунизм хьалъяра керттерча участкаех цаl я. Из, ший масштабашка диллача, шийна нийсса кхы доаца боахама декхар хинна ца lеш, цунца цхьана вай парте берригача организаторски, политически, идеологически балха лоархlамера дакъа а да... Марксизм-ленинизм бакъъьяр аьнна кхоачамбац коммуниста, кулгалхочоа. Из декхарийла ва материальни рузкъаш дукхагlа дахара, хlанз укх сахьата ялат, дулх, шура, тха, кхыйола продукташ дукхагlа яхара долла хlама де. Цу тайпара дlахьалхашкахьа ца ихача социализми коммунизми хила йиш яц».**

Советски наха чlоаггlа могабу Н. С. Хрущев керте волча парте ленински Центральни Комитето укх тlеххьарча шерашка юрта боахам айбеш баь боккха болх. Дерригача халкъо доккха дакъа а лоацаш парте чlоагlъяьй колхозийи совхозийи материально-технически база, эргайоахаш тоаяьй машинно-тракторни станцеш, коммунизм хьалъеча юкъе совхозий лоархlам лакхбаьб, юртбоахама производствана планировани яра керда порядок юкъе йоалаяьй, продукташ дукхагlа яхара колхозхойи совхозий болхлойи материальни безам тlабохийташ йола ленински принцип юхаметтаоттаяьй, колхозаши совхозаши кулгалдеча кадраи специалисташцеи чlоагlъяьй, лоархlамегlа дола кхы тайпа гlулакхаш чакхдаьхад. Парте хьалхленца советски халкъа карагlдаьнна доккха хlама да целинни лаьтташ карадерзадар.

Юрта боахам айбеш парте чакхдаьхача гlулакхех хlанзале а дика пайда баьннаб. хlаьта дlахо кхы а боккхагlа хургба из. КПСС XXII-ча съездо белгалдир, юрта боахама енна еррига продукци, цул хьалхагlа дlадахача пхе шераца нийсйича, 43 процент дукхагlа хинна хилар. Дуккха а дукхагlа кийчдаьд ялати хьайбай продукташи. 1961 шера паччахьалкхено ийцад кхо миллиарди ши бlаь миллиони пунт ялат — цул хьалха дlадахача шерарчул 320 миллион пунт дукхагlа. Колхозашкареи совхозашкареи массе тайпа доахан дийбад. Цхьабакъда, юртбоахама производство, къаьстта а хьайбай продуктай производство, дегlаяра темпаш, берригa мохк лаьрхlача бахача наха кхоачамбергболча боарамга кхаьчаяц хlанз а.

Центральни Комитета отчетни докладах оттаяьча резолюце тlа КПСС XXII-ча съездо белгалдаьккхар, коммунистически общество хьалъяра лоархlамегlа долча декхарех цхьа декхар — шортта юртбоахама продукташ lалашъяра декхар — толаме кхоачашдар духьа юрта боахамерча кхоачамех дlахо кхы а дукхагlа пайда эцанза барг ца хилар. Парте Центральни Комитето доккхача хьинарца а нийсача уйланца а из декхар кхоачашдара оарцагlдоаккх советски халкъ.

Коммунистически парте низ — нахаца, вахарца айхха бувзам хиларах. Парти даим дагаювл болхлошца, колхозхошца, интеллигенцеца, берригача советски нахаца. Кхоачашде дешаш хьатlаэтта коммунистически общество дегlаяра декхараш дувца парте бола а боаца а дуккха нах тlаозилга система а хинна дlаэттад.

КПСС ЦК яьча решенех XXII-гlа съезд йистеялларца юрта боахама болхлой зональни совещанеш хилар. Лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ боарам боаццаш дукхагlа яхар духьа цига къаьгга белгалдир колхозийи совхозийи торонех пайда эцаргбола наькъаш. Совещаней балхаца дакъа лоацаш бар 33 эзар гаргга юрта боахаме хьалха латтараш, организатораш, специалисташ, lилмахой, партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей кулгалхой. Зональни совещанеша хьахьекхар советски юртара къахьегамхой парте планаш кхоачашъе кийча хилар.

Аргlанна йоагlа КПСС ЦК Пленум гулъяра хьакъехьа хинна хоам lалаьмате чlоагlа гlадбаха тlаийцар городеи юртеи къахьегамхоша. Советски нах тlа-тlа дукхагlа теш вай парте, цун ленински Центральни Комитето XXII-ча съезда решенеш кхоачашъяр духьа, халкъа хьал-торо лакхъяр духьа тlагlерттаи хаддензеи къовсам лоаттабеш хиларах.

Мехка шортта продукташ lалашъяра, планаш толаме кхоачашъяра мелъэшар да вайга. Вай социалистически юрта боахама шийна чу доахк доккхий низаш. Вайцига lаламо деча хаарашта духьала латтар ше цхьаь цхьа ахархо а воацаш, хlанзарча техникаца, производствах нийса пайда эцара долча lилман кхетамашца, обществана хьалхашкара шоай декхар кlоаргга кхетадеш хиларца кийчбаьча къахьегамхой йоккхий коллективаш я. Торонаш чот-са яь варгвоацаш дукха я вай колхозийи совхозийи. Эзараш масалашца хьахьекхад из лаьттанцареи хьайбайи боахам хьокхаме лелабарга, лакхагlа йолча къахьегама овсарленга бода никъ буллаш болча юртарча хьалха латтача наха. Ма доккхий толамаш да юрта боахама тайп-тайпарча доакъошка а мехка массе тайпарча зонашка а цар даьхараш!

Юрта боахама новаторийи специалистийи опытага а кхетамашка а хьежа, парте белгалдаьхар сихха пайда эца безаш дола кхоачамаш. Лаьттах нийса пайда эцар, дlадувш долча лаьттай структурага цlаьхха хьажар, кlезига хьувкъам луш йолча культураштa меттел дукхагlа хьувкъам луш йола культураш дlаер, траворольни система цlенъяь дlа а яьккха пропашной системах лаьтта леладе довлар, хьажкlаш, шекара свекла, бобови культураш дlае довлар — цу доллача хlамаша торо хулийт хlара гектара тlара продукци дукхагlа яккха, эшшача боараме ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ яха.

Колхозийи совхозийи йоккхийча торонех дика пайда эца йиш хургья, нагахьа санна юртбоахама производствана кулгалдарах доахка кхоачамбоацараш вай цlендаь дlадоахе, кердача хьалашка эшшача боарамга кхоачашъеш из лакхйойя. Юрта боахама кулгалделга тоадар — керттера дош. Из да тахан лаьттанцареи хьайбайи боахам дlахо дегlабоалабара планаш кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсаме керттерадар. Из дош да Центральни Комитето Пленуме дувца оттадер а.

Дага кхаба деза, йоах Н. С. Хрущева, lилмеи техникеи хlанзарча боараме дегlадена долча хана, хlанз вай йола ресурсаши кхоачамаши долча хана керттерча даькъе де дезар производство дикагlа вlаштlехьйоаккхилга, кхетамца низаш дlанийсделга хилар. Цунах гучадаргда вай толамаши коталонаши йоахаргхилар. Кхетамца нах вlашагlа тохар, техника, хьалха латта опыт караерзаяра царна новкъостал дар, цар дегаш урaувттадар — из да эггара хьалха партийнии советскии организацей кулгалхошкара эшар.

Шеко яц, КПСС ЦК Пленума кийчо яро советски наьха — коммунизм хьалъерий — керда творчески хьинар кхы а чlоагlагlа айдергхиларах. Партийни организацей декхар да колхозхойи совхозий болхлойи политически а къахьегама а хьинар лакхделга, саготагlа дола аргlанара декхараш кхоачашдара из тlадерзадар. Бlаьстан юхье хlамаш дlаера кийчо дикагlа елга, техникана ханнахьеи дикеи ремонт елга, дикагlа дола фу lалашделга, удобренеш дукхагlа lоаелга, доаханга lа дика доаккхийтилга, лаьттанцеи хьайбай боахамеи болх беча болхлошта прогрессивни балха методаш lомаелга — уж а кхыдола а практически гlулакхаш партийни организацеша, берригача коммунисташа керттера уйла тlайохийташ хила деза.

Вай деной бокъонца йола турпалал — из материальни рузкъаш дукхагlа хьадар духьа, мехка шортта продукташ хилийтар духьа лоаттабу къовсам. Сийрдагlа лоталуйла городе а юрта а лелаеча социалистически яхьа цlераш! Къахьегаме коммунизм хьалъяра массайолча участкашка доахача кердача толамашца накъа гlоргда вай КПСС Центральни Комитета Пленума!

СССР Лакхехьарча Совета хоржамашка

Колхоза агитпункте

Массехк шу да массаза болх беш йола агитпункт тха колхозе вlашагlъелла. Каст-каста лекцеш еш, беседаш ю цига КПСС райкома лектораша, lилмани политически хьехамаш доаржадеча общества членаша, хlаьта дика вlаштlехьбаьккха лелабу наха юкъе беш бола кхетама болх юртарча агитаторашa.

Къаьстта чlоагlа уйла тlаяхийта кийчъяьй агитпункт хlанз — СССР Лакхехьарча Совете хургдолча хоржамашта кийчлуча хана. Хийца эргаяьккхай гойтара агитаци, дукхагlа а тайп-тайпарча темаех а еш харжархошта ешаш йола лекцеш, дукхагlча хана лекци йистеяьлча кино а хьокхаш. Агитпункте болх беш кино-лекторий я.

Агитпунктера болх хьалхагlе а оттаяьча, колхоза парторганизаце чlоагlъяьча планах бу. Агитатораш аргl-аргlагlа дежурнеш хул агитпункте. Цига хьагулбеннача харжархошца беседаш ю цар, хlаьта хlанз СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамех йолча положенех, СССР Конституцех харжархой дlакхетабеш а ба уж.

Дика вlаштlехьбаьккха дlахьу харжархошта юкъера кхетама болх агитатораша Н. Никулина, Л. Цыганкова, Н. Лещеменкос, Ю. Пажарова, иштта кхыбараша. Каст-каста ух уж шоай кварталашка, беседаш ю харжархошца.

Чlоагlа новкъостал ду агитколлективана колхоза художественни самодеятельносте дакъа лоацараша. Харжархошта агитпункте концерташ увттаду, безаме а сакъердаме а цар салоlаргдолаш болх вlаштlехьбоаккх. Хlанз кердача программах концерт кийчдеш я художественни самодеятельноста коллектив.

Агитпункте дуккха художественни, политически литература а долаш библиотека, хlаьта иштта телевизор я. Цудухьа чlоагlа раьза а болаш ух агитпункте харжархой.

М. ВОРОШКЕВИЧ,
Сунженски районерча «Победа» яхача колхоза агитпункта заведующи.

Кийчлуш ба харжархой

Грознерча машиннаькъахой культура Цlагlа хьайийлача агитпункте СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта кийчо еш боккха кхетама болх боаржабаьб харжархошта юкъе. Хlара саррахьа укхаза гуллу харжархой, цар ладувгl агитатораша еча беседашка, кастта хургдолча хоржамий хьакъехьа шоашта телача консультацешка, цар укхаза деш керда газеташ, журналаш, брошюраш.

Агитпункта заведующе А. Слободске йоах:

— Еррига хоржама кампани чакхъяллалца йолча хана бергболча балха план а оттаяь, парткома заседане чlоагlъяьй оаха, цу планах дlахьу оаха харжархошца бу берригa кхетама болх.

Дика чулоацам болаш беседаш ю агитатораша нн. Спрядышева, Серполовске, Фиоктисова, Гречкина, Тихонова, иштта кхыбараша а.

Боккхача безамца ладийгlар харжархоша «СССР материально-технически база хьалъяр» яхача темах агитатораша нн. Тихонова яьча а Ростове хиннача юртбоахама болхлой совещане хьакъехьа Серполовске дукха ха йоаццаш яьча а беседашка. Хlанз вай мехка бахача наха Советски Конституце енна йоккхий бокъонаш а хоржамий положени а дlайовзийташ болх дlахьу агитатораша.

Иштта чlоагlа кийчлуш ба харжархой шоай парламент харжа.

М. АЗИЕВ.

Сурта тlа: агитатор А. Спрядышев харжархошца хоржамех йола беседа еча хана.

И. ПЛИЕВА сурт.

Шера план — 25 декабре

Семилетка диълагlча шера хьинаре къахьегаш я ГАРО завода коммунистически къахьегама сийлен цlи лелаю сборочни цеха коллектив.

«Малгобекнефть» НПУ шоллагlча промысла мехкдаьттахоша санна укх шера план ханал хьалха кхоачашъяра тlехь къовсам лоаттабеш ба цеха болхлой а. Массе раьза а волаш кердача шера укх тайпара декхараш тlаийцад цар: хlара бетта план ханал хьалха кхоачаш а еш шера план 25-ча декабре кхоачашъе, дикагlа йола продукци мара ара ца хеца.

Балха дика ка йоалаш къахьийгад болхлоша январь бетта. Ханал хьалха кхоачашъяьй бетта план. Ара мел хийца продукци дикеи тlехдикеи я.

Бейнача бетта план ханал хьалха кхоачашъеш чlоагlа къахьийгад нов. Мусаев мастер волча сборочни участка коллективо. Нов. Мусиенкос кулгалдеча бригада планал совгlа арахийцай хlаране дозал 8 тонн хулаш йола 3 гидравлически подъемник, йиъ-йиъ тонн дозал хула 2 гидравлически пресс, 8 плунжер.

Байнача бетта хlаране дозал 40 тонн хулаш йола гидравлически пресс планал совгlа арахийцай нов. Власова бригадо.

Царел дукха тlехьайисаяц нов. Долгова кулгалду бригада а. Производственни заданеш 120—130 процент кхоачашъеш хьайоагlа из.

Доккхий къахьегама толамаш доахаш накъа яха лерхl сборочни цеха коллективо СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш хургдолча денга.

Р. МАРХИЕВА.

Денна тlехкхоачашъю заданеш

Толамца кхоачашъяьй семилетка кхоалагlча шера план «Октябрьнефть» НПУ коммунистически къахьегама цlи лелаеча телемеханизированни промысла коллективо. Лакхъеннай къахьегама овсарле, продукцега дlабода мах лохбарах 70 эзар сом паччахьалкхен рузкъа кходаьд.

Семилетка диълагlча шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхье бовлаш, берригаш раьза а болаш хьаллаьцад цу промысла мехкдаьттахоша «Малгобекнефть» НПУ шоллагlча промысла коллективо даь кхайкарал.

Малгобекций кхайкарала жоп луш, телемеханизированни промысла болхлоша, специалисташа лакхара декхараш тlаийцад: мехкдаьтта даккхара шера план ханал хьалха кхоачаш а яь, планал совгlа цхьа эшелон мехкдаьтта Даьхенна дала, СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш хулача денга планал совгlа 150 тонн мехкдаьтта дала, къахьегама овсарле лакх а яь, продукцега дlабода мах 1 процент лохбе, лаьттан кlалха ремонт яра план 110 процент кхоачашъе, планал совгlа цхьан скважинана капитальни ремонт е, 95 эзар сом кходерг-долаш шера 160 рационализаторски предложени балха юкъейоалае, иштта кхы а.

Коммунистически къахьегама цlи сий долаш лелаю промысла мехкдаьттахоша. «Коммунистически хьисапе болх белгеи дахалгеи» промысла коллектива хlара члена дохаргдоаца закон да.

Хlанз промысла бригадашка, цехашка, звеношка доккхий творчески балхаш ду. Хlара денна геолого-технически гlулакхаш чакхдоах, лаьттан кlалха ремонт яра план тlеххкхоачашъю. Кердача шера хlара денна производственни заданеш тlеххкхоачашъю промысла коллективо.

Г. ЛУКЬЯНОВ,
воккхагlа вола инженер.

ДИКА ХОАМАШ

Дош кхоачашдаьд гудермесски мехкдаьттахоша

«Малгобекнефта» шоллагlча промысла кхайкарал хьал а лаьца семилетка диълагlча шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш ба гудермесски мехкдаьттахой. 30 январе кхоачашъяьй цар мехкдаьтта даккхара бетта план.

Из къахьегама толам баккха вlаштlехьдаьннад кердa шу доладелча денз мехкдаьттахоша массехк геолого-технически гlулакх чакхдаккхарах, № 161 йола скважина эксплуатаце дlаялларах. Дукха пайда луш йола рационализаторски предложенеш балха юкъейихьай говзача болхлоша.

Къаьстта дика болх барца белгалбаьннаб коммунистически къахьегама ударник вола оператор А. Фролкин, лаьттан кlал скважинашта ремонт еш бола коммунистически къахьегама ударникаш В. Панченко, И. Петрученко. Цар массане а дикка тlехкхоачашйора балха нормаш.

КПСС XXII-ча съезда решенеш сихагlа кхоачашъяра дlахо йодача хана кхы а хьинарегlа къахьега лерхl гудермесцаша.

Комсомольцашеи кагирхошеи лелаергья хьажкlаш

Дlадахача шера шоаш денна дош тlехкхоачаш а деш тха районерча хьажкlаш лелаеча комсомольско-кагирхой звеноша 2014 гектарах хlаране тlара 50,2 центнер хьажкlаш кхейир. Вай республике яхье яьннача звеношта юкъе хьалхара моттиг яьккхар тха комсомольцашеи кагирхошеи.

Укх шера районе вlашагlъеллай хьажкlаш лелаергйола 54 комсомольско-кагирхой звено. Цу звеношта керте оттабаьб балха говзал дукхагlа йола къона хьажкlаш лелаераш. 7000 гектара тlара комсомольцашеи кагирхошеи лерхl соахкарчул дикагlа хьажкlаш кхее. Звеношта тlехьа мел эша техника тlачlоагlъяьй, лаьтташ хьакъоастадаьд.

Хьийкъа хьажкlаш хьалкхеяра хlанзале лард йоллаш ба къона хьажкlаш лелаераш. 25 январь тlакхоачаш района кхашка дlайиххьай 10 эзар тонн совгlа удобрени.

Кхашка удобренеш яхкара гlулакх къаьстта дика леладу Чекуева Султанеи Бараев Салаудеи кулгалдеча звеноша. Цар хlаране шоай кхашка 300 тонн гаргга удобренеш дlайихьай.

ВЛКСМ XIV-ча съезда доккхийча къахьегама толамашца накъа баха гlерташ хьинар айдаь къахьегаш ба тха районера къона хьажкlаш лелаераш.

В. ХАТУЕВ,
ВЛКСМ Урус-Мартана райкома инструктор.

Советски Союзе гlолла

ОБЩЕСТВЕННИ lИЛМАЙ КАФЕДРАЙ ЗАВЕДУЮЩЕЙ ЕРРИГСОЮЗНИ СОВЕЩАНИ

МОСКВА, 30 январь. (ТАСС). Тахан Йоккхача Кремлевски двореце хьайийлай Лакхехьарча дешара заведеней общественни lилмай кафедрай заведующей Ерригсоюзни совещани. Цига кафедрай кулгалхошца цхьана дакъа лоацаш ба вузай ректораш, партийнии, комсомольскии, профсоюзнии организацей, хlаьта тайп-тайпарча министерствай, ведомствай викалаш. Совещане балха юкъе дакъа лоацаш ба новкъостий Ф. Р. Козлов, М. А. Суслов, Л. Ф. Ильичев, Б. Н. Пономарев, А. Н. Шелепин.

Совещани хьайийлар КПСС ЦК-а Президиума члена, КПСС ЦК-а секретара Ф. Р. Козлова.

«КПСС XXII-гlа съезди общественни lилмай декхараши» яха доклад йир КПСС ЦК-а Президиума члена, КПСС ЦК-а секретара М. А. Суслова.

ПРОФСОЮЗИЙ САНАТОРНО-КУРОРТНИ УЧРЕЖДЕНЕЙ БОЛХЛОЙ СОВЕЩАНИ

МОСКВА, 30 январь. (ТАСС). Тахан Союзий Цlен Колонни зале болх бе йолаелар ВЦСПС президиумо вlашагlъелла профсоюзий санаторно-курортни учрежденей болхлой актива совещани.

Совещани хьайийлар ВЦСПС председатела В. В. Гришина.

Санаторийи са лоlача цlенойи 1961-ча шерарча балха итогехи КПСС XXII-ча съезда решенешка хьежжа профсоюзий санаторно-курортни учрежденешта хьалхашка латтача декхарехи яха доклад йир профсоюзий Центрально-санаторно-курортни Управлене начальника И. И. Козлова.

Ч. Диккенс ваь 150 шу дизарга

МОСКВА, 30 январь. (ТАСС). Воккха английски писатель — реалист Чарльз Диккенс (7 февраль 1812—9 июнь 1870) ваь 150 шу доалаш латт. Дерригача дунен машара Совета хьехам барах дунен дуккхача мехкаша из ди дездергда.

Юбилейга кийчлуча деношка, машар лорабара советски комитето баьча хоамах, мехка издательствашка писатела произведенеш цlаьхха а кепа тохаш я, еррига советски республикашка торжественни сайренаш хул, лекцеши докладаши еш, выставкаш вlашагlйохк.

Хургйолча Пленума — дикагlа дола гlулакхаш

АГИНСКОЕ. (Читински область) 30 январь. (ТАСС). КПСС Центральни Комитета Пленум хургья, аьнна баь хоам боккхача безамца тlаийцар Агински Бурятски къаман округа юрта боахама болхлоша. Халкъа хьал-тора лакхъяра парте еш йолча йоакхон керда гlулакх а лаьрхlа тlаийцаб цар из хоам. «Дружба» яхача колхоза председатела Б. Барадиева аьлар:

— Тха колхозо дlадахача шера толамца кхоачашйир паччахьалкхенга дулхи, шуреи, фуаши, тхаи дохкара план. КПСС ЦК-а Пленум хургья, аьнна баьча хоамо кхы а хьинар айдаьд тха. Тlехдика lа чакхдаккха, леpттlа бlаьстан балхашта кийчо е — иштта я хьайбаш леладерашеи механизаторашеи яь чlоагlо.

СЕМИЛЕТКА ТЕМПАШ

Российски Федераце халкъа боахам 1961-ча шера

КПСС XXII съезда сийна социалистически яхь а йоаржаяь Российски Федераце къахьегамхоша 1961 шера керда толамаш даьхад промышленность, юрта боахам, Іилма, культура дегІайоалаяра а дІахо халкъа материальни хьалторо тоаяра а.

1961-ча шера халкъа боахам республике дегІабоалабара паччахьалкхен план кхоачашъяра хьакъехьарча РСФСР Министрий Советерча Центральни Статистически Управлене хоама тІа йоах, РСФСР промышленносто паччахьалкхен валови продукци арахецара план 101,4 процент кхоачашъяьй. 1960-ча шераца нийсийча промышленни производства объем 8 процентал дукхагІа лакхъеннай, цунца производства средстваш 9 проценти халкъа потреблене хІамаш хьаелга 6 процентал дукхагІеи а лакхлуш.

Семилетка хьалхарча кхаь шера промышленноста валови продукци планах 26 процент лакхъяла езача 31 процент лакхъеннай. Цу хана заданел совгІа арахийцад чон 740 эзар тонн, болат — 5,7 миллион тонн, прокат — 4,2 миллион тонн, болата турбаш — 300 эзар тонн, мехкдаьтта — 9 миллион тонн, минеральни удобренеш — 1,1 миллион тонн, кІадаш — цхьа миллиард погонни метр, телата кога гІирс — 40 миллион парал совгІа, мебель — 200 миллион сома маьха.

1961-ча шера тІехкхоачашъяьй промышленни продукце лоархІамегІа дола дуккха тайпаш арахецара план: бос бола металлаш, кокс, мехкдаьтта, газ, дизельнии моторнии доагор, электроэнерги, минеральни удобренеш, металл теда станокаш, автомобилаш, тракторащ, ялатий комбайнаш, магистральни тепловозащ, экскаваторащ, шедола тайпа кІадаш, трикотаж, телата кога гІирс, цІенача шурий продукташ, растительни даьтта, консерваш, дуккха кхыдола промышленни а кхачан а товараш.

Промышленносте къахьегама овсарле лакхъяреи промышленни продукцега дІадодар лохдареи шера планаш кхоачашъяьй. Цул хьалха дІадахача шераца нийсдича халкъа боахаме чубена пайда 6 процентага кхоаччаш дукхагІа ба.

1960-ча шераца нийсдича промышленни продукци арахецилга дикка лакхдаьд Іаьржача металлурге предприятеша. ДІадахача шера лоаладаьд 22,8 миллион тонн чон, 39,9 миллион тонн болат, арахийцай 30 миллион тонн прокат. Даьккхад мехкдаьтта — 135 миллион тонн, газ — 32,1 миллиард кубически метр, кІор — 293 миллион тонн. 1961-ча шера яьккхай 220 миллиард киловатт-сахьат электроэнерги — 1960-ча шера яьккхачул 12 процент дукхагІа.

ДІадахача шера РСФСР халкъа боахама юкъейоалаяьй 1 миллиони 600 эзари совгІа изобретении рационализаторски предложении, цар шера 1 миллиард сом гаргга ахча кходаьд.

Юрта боахам дІахо дегІабар хьахьокхаш йола даннеш йоалаяьй ЦСУ хоама тІа. 1961-ча шера еррига а юртбоахама культураш дІайийна лаьтта 121,7 миллион гектар да — 1960-ча шера хинначул 1 миллион гектар дукхагІа. Цунца шердаьд ялатийна лаьрхІа хьажкІаш, гречиха, борц дІабийна лаьтташ. ДІайийнай 100 эзар гектар гаргга доакъарий бобаш. ХІаьта а дикка дакъа лаьцар кІезига пайда луш йола баьцаш, кен санна йола культураш дІайийнача лаьтташа.

1961-ча шера чудена деррига ялат 4,6 миллиард пунт яр. Из дар 1956—1960-ча шерашка, юкъера лаьрхІача хІара шера чуденачул 261 миллион пунт дукхагІа. 1960-ча шерарчул дукхагІа чуенай фуалъяьха хьажкІаш, гречиха, борц, гидуаргаш. 1961-ча шера республика колхозашеи совхозашеи 1,9 миллиард гаргга пунт ялат дехкад паччахьалкхенга, из кІеззига дукхагІа да цул хьалха дахача шера дехкачул.

1961-ча шера боахама ерригача категорешка хьайбаш дийбад: божа — 3,4 миллион, цу даькъе детта доахан — 800 эзарнел дукхагІа, хьакхарч — 3,5 миллион, жаи гаьзарийи — 3 миллион дукхагІа хулаш.

1960-ча шерарчул лоадам боаццаш кІезигагІа ийцад паччахьалкхено дулх. Шура, фуаш, тха дукхагІа ийцад. 1961-ча шера дулх, шура, тха эцара оттаяь планаш кхоачашъяьяц.

1961-ча шера республике болх бе йолаеннай 500-нел совгІа керда йоккха промышленни предприятии йолаш йолча предприятешка дуккха цехаши. ДІадахача шера РСФСР паччахьалкхени кооперативнии организацешка (колхозаш йоацаш) яхийта капитальни вложенеш 20,6 миллиард сом я. Паччахьалкхен рузкъах, хІаьта иштта бахача наьха чотахи паччахьалкхен кредита новкъосталцеи городашка, болхлой поселкашка наха чуІе хьалдаь деррига а цІенош 50 миллион квадратни метр гаргга да, е 1 миллиони 350 эзари квартир. Цул совгІа, колхозхошеи юрташкарча интеллигенцеи хьалдаьд 230 эзар наха чубаха цІенош.

РСФСР къаман доход 1961-ча шера, 1960-ча шерарчул 7 процент лакхъеннай. Республика халкъа боахамера болхлойи гІулакхера нахи 41,9 миллион саг ва, 1960-ча шера хиннарел 2,4 миллион саг дукхагІа. ХьалхагІе а баьча лоархІамах 1962-ча шера 1 январе РСФСР-е баха нах 122 миллион сагал дукхагІа ба.

ДІадахача шера общественни потреблене фондагара халкъа дешара, медицински гІулакхашта, социальни Іалашвара, кхыдолча гІулакхашта льготашца республике бахача нахага кхаьча ахча 16 миллиард сомал совгІа да. Деррига дІадахийта ахча а льготаш а 1960-ча шерарчул цхьа миллиард дукхагІа да.

1961-ча шера розничи торговлега, общественни питанега, паччахьалкхени кооперативнии торговлега гІолла 49,8 миллиард сом мах бола товараш дехкад.

ДІадахача шера дІахо толамаш даьхад социалистически культура дегІайоалаяра хьакъехьа.

1961-ча шера РСФСР халкъа боахам дегІабара паччахьалкхен план кхоачашъяро, белгалдоаккх республика ЦСУ хоама тІа, тешал ду социалистически экономика хадданза дегІаухаш хилара, коммунизма материально-технически база хьалъяра эггара лоархІамегІа йолча этапе семилетка заданеш толамца кхоачашъяь хилара.

Дынах юхедиса зуламера хІама да мархаш

КПСС керда Программа тІаийцай парте XXII-ча исторически съездо. Цу тІа йоах, социализмаи коммунистически общество хьалъяреи хьалашка марксизма-ленинизма ларда тІа советски общества берригача къахьегамхой Іилма мировоззрени хьахилар Іалальмате чІоагІа лоархІам болаш да.

Из декхар кхоачашдара бокха лоархІам болаш да наха атеистически кхетам балар. ХІана аьлча, духовно дегІавоагІаргвац дынах юхедисача хІамаша юкъеверзаваь вола саг.

Вай республикерча наьха, къаьстта а нохчашхеи гІалгІашхеи болча наьха, тІехьадисача даькъа юкъе дикка даьржа да дынах юхедиса гІулакхаш. ХІара бусалба сагагара дыно дІадех даьлахи Мухьаммад пайхамарахи цІаккха а, цхьанна минута а шек ца воалаш тешар, шариІато декхар а даь бусалба сага тІадожадаь дуккха паразаш кхоачашдар.

Бахача наьха цхьадолча даькъа юкъе дукхагІа даьржа а шариІато параздаь тІадилла а да мархa.

Дыно яхачох, дала ше белгалбаь, Мухьаммад пайхамарага къорІа доссадаь бутт ба мархаш кхоабаш бола ромазан яха бутт. Из бакъдац. ХІана аьлча мархаш кхоабаш хиннад бусалба ды а ислам а хьахилалехьа, Мухьаммад пайхамар ваьхав, яхача ханал дуккха хьалхагІа баьхача Іарбаша.

Хала декхар да дын исламо даьлах тешаш болча наха марха кхабара хьакъехьа тІадожадаьр. Исламо беча хьехамах марха кхоабаш волча сага бокъо яц, хІама даа, хий мала, лувча, и. кх. дІ. Марха дехарг лоархІ бага хий кхерзача, молха мелча. Масала, 1960 шера мархий бетта цамогаш хилар Ачхой-Мартана района Сокол яхача юртара Нураева. Ше халача лазарах уллашехьа а молхаш мала тиганзар цо. Лорашка дарба дайта а ца гугаш Іерах юххера а дегІа гІоарал а дайна, елар из.

Мархаш кхоабача деношка цхьаккха сакъердаме баха, дегІа тоам бола хІама де бокъо лац дынах тешаш бараштa, еррига уйлаш, гІулакхаш «масса хана дусаргдолча, вокх дунен тІарча» вахара из вахар ший кара долча АллахІа хетаде хила деза, йоах.

Даьлах тешаш болчар дуІаш деш боаккх из бутт. Даим цу дуІашка бувцар даьлахи шоаш боацабеча шайхехи бола тешам ба.

Сендухьа тІадожадаьд исламо мархаш, деза денош, паразаш? Из деррига а доацача хІамаех нах тешабар духьа, дунен дар дош дац яха уйла цар дег чу йоссаяр духьа хьадагалаьца да. ХІаьта доацача хІамаех тешаро, вайна махарра, эксплуататорашта новкъостал даьд даьлах теша нах Іехабара. Цудухьа шоай вахар тоадар духьа, эксплуатацена духьала къовсам лоаттабе хьаштдац, йоах цар къахьегамхошка. Моллашеи кхыболча ды кхайкаберашеи шоай низ кхоачар даьд баьдеча наьха кер чу цу тайпара идеяш ювшаяр духьа.

Дуккхача факташкара хов вайна паччахьа Россе капиталистически предприятешка болх беш хинна бусалба нахах бола болхлой, цар биззача бетта марха кхоабаш ца хилча, балхара дІабоахаш, царна таІазараш деш хинна хилар.

ХІанз вай мехка берригача бусалба дын а санна овла бокъабенна дола мархаш, тІехьабисача наха юкъе мара дац. Цунах доала зе дІадайзад наха. Вай республикерча цхьадолча хІамаех хов вайна царех даьнна доккха зулам. Даьлах тешаш бараштa марха кхоабилга хьалха а доахаш, моллаш гІерт кІезига сакхетам болча наьха балха хьинар эшаде, цар балха овсарле лохъе.

Цул совгІа, мархаш кхабаро тишву, цамогашву саг. Дуаш, молаш воацаш бІарчча ди даьккхача саго визачул тІехьагІа а дукха хІама юъ бийса тІаеча, цудухьа кера лазараш хул цу наха касткаста.

МагІалбика района Дабий-Юртарча Акбиев Идриса дынах ше дІахадарах яздаьча письмо тІа йоах: «Марха кхоабача дийнахьа лерттІа болх бе магацар сона, хІана аьлча цхьаккха тайпа кхача баа йиш яцар. Хьинар дехе, болх бе дог ца доагІаш хулар со марха кхоабача хана».

Нохч-ГІалгІайчен цхьайолча юрташка кІезига моттигаш яц деша дагІача бераша а шоай кер толхабеш, дешарцара безам а боабеш мархаш кхоабаш. Бераша мархаш кхабар зенне да кхувш йоагІача тІехьенна материалистически мировоззрени хилийтара цо новкъарле еш хилар бахьан долаш а. Марха кхабаро бера организмана зе ду, цун хьаькъал лакхдалийтац, бокъонца сакхетам чу данза дола бер дыно дувцача харц хІамаех теша доаккх. Из иштa доллашехьа а моллаша ворхІара даьннача бера марха кхаба тІадожаду. Хьехархоша, общественни организацеша бераштa атеистически кхетам балара гІулакха терко ца еча моттигашка дынах тешаш болча шоай даьша яхачоа дІатІадолх бераш.

Ачхой-Мартана районе Коатарой-Юртарча КатаевгІар школе деша вагІача шоай кІаьнкага марха кхоабийташ ламазаш дайташ хиннад. Из бахьан долаш кІаьнка хьаькъал лерттІа дегІадоагІаш хиннадац, хІаьта дешарах кхеташ а хиннавац из.

Нагахьа санна цхьайолча школашка беча хьехама балхаца уж тайпа гІалаташ децаре хІанз деша вагІаш хургвар Наьсарен района Іаьлий-Юртара Тимурзиев Махьмад. Шийна дас Тимурзиев Жангире баьча хьехамах школа йита а йита, дын гІулакхаш Іомадеш ва из. Цар вай нийсача вахара тІера а ваьккха, доацаш долча «къемат денах» бола харц тешам боссабу цунна чу.

Мархаш даьста денош чІоагІа деза лоархІ дын исламо. Юртбоахама балхаш сихденнача хана мархаш кхоабаш бола нах балхаш тІара бувл, цу тайппара цар телхаю къахьегама дисциплина. Мархаш доаста ди дикагІа дезде гІерташ, даьлах тешаш бараша шоай боахамашта доккхий зенаш ду. Къаьстта чІоагІа «кхетама» болх беш хул цу дийнахьа моллаши ды кхайкабераши. Цар чІоаггІа хьехам бу из «цІей дездар «сийлехьа» лаьрхІад яхаш доацараш а дувцаш. Мархаш кхабар доккха да, из «цІей» къаман традици я йоах цар.

Нохч-ГІалгІай къаман традицеца хІама дац цун. Из Сийлахь-Йоккха Октябрьски Социалистически революци яллалца халкъ тоІадаь доалладаьраштa къахьегамхой мутІахьа хилийтара, уж боадоне боахкабара новкъостал деш хиннача шариІатах юхедиса доккха зулам да. ХІаьта хІанз из а кхыдола а дына гІулакхаш леладаро вай халкъа новкъарле ю коммунизма сийрда кхоане хьалъяра.

М. АХМЕДОВ.

Хьинаре къахьегаш ва семилетка диълагІча шера Грознерча центральни ремонтно-механически завода механически цеха долбежник Мажилов Анатолий. Дика я цо арахеца еррига продукци. ХІара денна йола производственни заданеш 180 процент а кхы совгІа а кхоачашъю, ший балха говзал дуккхача къонача болхлошта дІайовзийт цо. Дукха ха йоаццаш коммунистически къахьегама ударника цІи яьккхай Анатоле.

Укх бетта план ханал дуккха хьалха — 18-ча январе кхоачаш а яь, февраль бетта чотах къахьегаш ва Мажилов хІанз.

СУРТА ТІА: Мажилов Анатолий.

И. ПЛИЕВА сурт.

Комсомола XIV-ча съезда накъа долхаш

Семилетка диъалагІча шера эггара хьалхарча деношка денз производственни заданеш кхоачашъяь ца Іеш, тІехкхоачашъеш хьайоагІа тха завода № 1 йолча цеха коммунистически къахьегама цІи лелаю бригада.

Тайп-тайпарча къамех нах ба бригаде болх беш. Уж берригаш а цхьа барт болаш, цхьа дезал санна цхьоагІо йолаш хилар бахьан долаш вІаштІехьдоал цар производственни плани тІаийца социалистически декхараши кхоачашде, къахьегама овсарле лакхъе, арахецаш йола продукци дикагІа хилийта, дисциплина тоае.

Бригада членаш берригаш коммунисташ, комсомольцаш ба. Производстве дика болх беш а общественни вахаре дакъа лоацаш а ба уж. Цар къовсам лоаттабу балха дисциплина телхаерашца, тунеядцашца, иштта кхыча харцахьарча гІулакхашца.

Дика производственникаш а общественникаш а ба комсомольцаш нн. Лазарев, Хаменко, иштта кхы а.

Кастта хургйолча XIV-ча комсомольски съезда сийна къахьегам аттача баккхари ремонтни балхаш дикагІа дари духьа дикка пайда баргбола 43 предложени производствана юкъейоалае а шера план 120 процент кхоачашъе а социалистически декхараш тІаийцад бригада членаша.

Уж сийлен декхараш кхоачашдара къовсам лоаттабеш я коммунист нов. Зухараев керте латта коммунистически къахьегама бригада.

П. СЕЛИЦКИЙ,
Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода парткома секретарь.

АЛСАМДАХА ТОЛАМАШ

Нохч-ГІалгІай АССР-а къахьегамхоша Іалальмате доккхий толамаш а доахаш чакхдаьккхад семилетка кхоалагІа шу. Республика дуккхача предприятеша халкъа боахама план кхоачашъе йоаржаеча социалистически яхье тІаийца декхараш кхоачашдеш дика къахьийгад. Цу социалистически яхье хьалхарча мугІаре хиннаб сунженски нефтяникаш. Доккхал а деш дІакхайкадир цар Даьхенга бурув тохара балхаш, мехкдаьтта даккхара план шоаш ханал хьалха кхоачашъяь хилар. Мехдаьттеи гази яккхара план 103,2 процент кхоачашъяьй цар, хІаьта къахьегама овсарле 4 процент лакхъяьй, даьккхача мехкдаьтта тоннагеи кубометр газагеи дІабода мах 16,7 процент лохбаьб.

Укх денношка Нохч-ГІалгІай АССР-а Министрий Советои, профсоюза областнои Совета Президиумои, халкъа боахама Советои 1961-ча шера 4 квартале лоаттаяьча яхье даьхача толамий итог еш «Сунжанефта» НПУ коллективана хьожайир Российски Федераце Министрий Советеи ВЦСПС сеи карара кара тела ЦІе байракхи ахчан хьалхара премии.

Мехкдаьтта чакхдоахача предприятей коллективах дикагІа толамаш даьхад Къахьегама ЦІеча Байракха орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода коллективо. Валови продукци арахецара план 108,9 процент товарни продукце план 111,7 проценти кхоачашъяьй цо, хІаьта къахьегама овсарле 6 процент лакхъяьй, продукцега дІабода мах лохбара чотах 564 эзар сом планал совгІа пайда баьккхаб. 1961-ча шера 4-ча квартале даьха толамаш бахьан долаш цу коллективана хьожаяьй республика халкъа боахама Советеи профсоюза областной Советеи карара кара тела ЦІе байракхи ахчан хьалхара премии.

Моттигерча промышленноста чуйоагІача предприятеех дикагІа хьокхамаш долаш чакхъяьннай № 3 йолча хІамаш тегача фабрика коллектив. Цу коллективана еннай Нохч-ГІалгІай АССР-а Министрии Советеи Облсовпрофеи карара кара тела ЦІе байракхи ахчан премии.

Электрически энерги кхоеш Грозненски электромеханически заводо даьха толамаш бахьан долаш цу завода коллективана хьожаяьи республика Министрий Советеи Облсовпрофеи карара кара тела ЦІе байракх а ахчан преми а.

Нохч-ГІалгІай АССР-а Министрий Советеи Облсовпрофеи карара кара тела ЦІе байракх тела йолаяьй дикагІа толамаш даьхача совхозиии юрта боахама предприятейи коллективашта. Хьалххара из байракхи ахчан премии еннаи «Грозненский» яхача совхоза коллективана.

Ахчан шоллагІа премеш еннай «Малгобекнефта» НПУ Ленина орден лелаеча коммунистически къахьегама 1-ча промысла, дахчах хІамаш еча промышленностеи стройматериалий промышленностеи управлене автотранспортни контора, еигача промышленноста управлене № 1 йолча хІамаш тегача фабрика, автогенно-карбидни завода коллективашта.

Нохч-ГІалгІай профсоюзий областной Совета Президиумо укх деношка тІаийцача ший решенех республикански Сийлен доска тІа дІаязъяьй 32 промышленни предприятей, гІишлош еча организацей, машиннаькъа транспорта коллективаш, 1961 шера 4-ча квартале лоаттаяьча яхье уж котъяларах. Царца я лакхехьа хьоахаяь коллективаш хинна ца Іеш Гудермеса тепловозни депо, Грозненски локомотивни депо, «Малгобекнефта» НПУ 2-гІча промысла, «Аргунский» баьца даарий совхоза, иштта кхыйола а коллективаш.

Цу коллективай сийлен декхар да семилетка диъалгІча шера кхы а шерагІа социалистически яхь а йоаржаяь керда толамаш дахар.

С. ЧУХАРЕНКО.

Лекцеши кинофильмаши — хьайбаш леладераштa

Каргалински районерча «Октябра 12 шу» яхача колхоза шурий-товарни фермерча хьайбаш леладераша шоайла барта а болаш дика болх бу.

Балхара мукъабаьннача хана дика салоІ къахьегамхоша шоай клубе. Цхьана вІашагІа а кхийте газеташ деш, беседашка ладувгІ. Ферме лектораш хьежабу партийни организаце. Цар цига тайп-тайпарча темаех лекцеш еш. Иштта дукха ха йоаццаш моттигерча школа хьехархочо нов. Вращенкос йийшар «Германецара машара договор — вахаре хиланза даргдоацар» яхача темах йола лекци.

Кинофильмашка а хьеж хьайбаш леладераш. Дукха ха йоаццаш ферме енаяр кинопередвижка. Цо хьеккхар хьайбаш леладерашта «Везарг № 13», «Универмага витрина тІехьашкара яхь» яха кинофильмаш. Каст-каста царна хьокх юртарча къахьегамхой вахар дувцаш дола документальни фильмаш а киножурналаш а.

Иштта къахьегаш а салоІаш а ба колхоза фермера къахьегамхой.

П. СЕХИН.

Вошал долаш

Истола гонахьа багІа квалификационни комиссе членаш. Экзамен дІалуш воал Аушев Султан. Цунга хаттараш ду штампай конструкце хьакъехьа, хьаовцийт болата белгалонаш, термообработка хьакъехьа а дувцийт. Сих а ца луш, дикка уйла а еш, бІубенна жоп тел Султана. Гуча да инструментальни гІулакх цо дика Іомадаьлга. Тийнна жопаш геттара дика а лаьрхІа, слесара-инструментальщика кхоалагІа разряд оттаю квалификационни комиссес Аушев Султана. Иштта дика дІаелар экзамен Султана сесага Галина Чумаченкос а. Обмотчица шоллагІа разряд елар цунна.

Шоашта хьийхар геттара дика шоаш Іомадаьлга хьахьекхар экзаменаш хиннача хана вежараша ПарчиевгІар а: Слесара-сборщика шоллагІа разряд а оттаеш чакхбаьлар уж экзаменах.

...Соахка июль бетта Нохч-ГІалгІайчен Наьсарера деша, балха говзал Іомае городе Выборге «Электроинструмент» яхача заводе венавар 38 саг. Семилетках Наьсарен-Вокзале хьалъеш я электроинструменташ ергйола йоккха завод. Мичахьа кийчбергба цу завода эша говзаш? Уж Выборгерча «Электроинструмент» яхача заводе кийчбе лаьрхІар Нохч-ГІалгІай АССР совнархозо.

Нанас баь вежарий санна, безаме тІаийцар выборгцаша Нохч-ГІалгІай мехкара баьхка кагирхой. Эггара дикагІа бола производственникаш хьожабир царна балха говзал Іомае новкъостал де.

Шоашта ховр йоккхача камаьршалца наьсархошта дІалуш бар цар вежарий — эрсий. Наьсархоша выборгцашца цхьана тІагІертта къовсам лоаттабир КПСС XXII съезда сийленца накъа бахара.

Производственни лаборатори аьле оал заводе экспериментальни участках. Цу участке болх беш ба геттара йоккха говзал йола специалисташ Болотков Егор Тимофеевич, Петров Сергей Федорович, иштта кхыбараш. Цун ираза уж тІехбаьнна дика производственникаш нийсбелар Аушев Султана технически говзал Іомае.

Электроинструменташ вІашагІйохкара гІулакх наьсархошта хьехаш бар йоккхагІа йола мастер Болтушенкова Ольга Михайловна, слесарь-сборщик Михайлов Валентин Иванович, иштта кхы дуккхаш а.

ЦІаккха дохаргдоаца вошал, доттагІал дар эрсаштеи гІалгІаштеи юкъе. Из бахьан долаш беркатегІа хулар цар цхьан беш бола болх. Гой фу йоах цу хьакъехьа Аушев Султана:

— Балха тІехь дикагІа камаьхал йоалийташ дола доттагІал цу сахьате чІоагІделар тхонеи выборгцаштеи юкъе. Тхона эшаш йола массе тайпа балха говзал геттара раьза хинна, хало ца къовсаш Іомайора тхона тхоай эрсий вежараша. Хьалхашка латта керттера декхар цаІ долаш коммунизм хьалъеш долча вай мехкарча халкъашта юкъера доттагІал чІоагІа хилар дика бІаргагора эрсаша тхона деш хиннача новкъосталах а.

Шоашта завода производственникаша, эрсий вежараша даьча новкъостала чІоагІа хам а беш, наьсархоша белгалдоах, Советски Союз санна йолча, дерригача къамий цхьатарра нийса бокъонаш йолча паччахьалкхене мара цу тайпара гІулакх хила торо йоацилга.

Наьсарен-Вокзале хьалъеча завода 38 саг слесараш, инструментальщикаш, обмотчицаш, иштта кхыбола специалисташ кийчбаьб «Электроинструмент» яхача заводо.

Дукха хІама Іомадаьд Нохч-ГІалгІайчен кагирхоша Выборгски заводе. Наьсарерча заводе хьалхургйолча производственни коллектива лард хургья царех.

Иштта чІоагІа гаргало хоттаелар Нохч-ГІалгІайчерча Наьсарен-Вокзаленеи эрсий города Выборганеи юкъе.

Я. ГЕЛЬФЕР,
«Статор» яхача газета редактор.

Пропагандистий семинар

КПСС Нохч-ГІалгІай обкомеи Грозненски горкомеи политически просвещене ЦІено районий семинараштa кулгалдеча пропагандистий семинар яьй укх деношка, политически дешара сете КПСС XXII-ча съезда материалаш Іомаяра аргІана йолча темах. «Керда саг кхетамца кхевар — коммунизм хьалъяра керттера практически декхар» яхача темах лекци йийшар семинаре КПСС обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе нов. Н. Ф. Александрова, 1961-ча шера республика халкъа боахами культуреи дегІаяра итогехи 1962-ча шера декхарехи лаьца доклад йир Нохч-ГІалгІай АССР Госплана председатела нов. Е. В. Брыксина. Семинар йистейоалаш Советски Союза дунен халкъашта юкъерча положенех лекци йийшар КПСС ЦК лектора нов. С. П. Самарске.

Семинаре дакъа лоацаш хиннараш хьежар йийцача темах кийчъяьча книжни выставкага, хІаьта гойтара пособейи пропагандисташта новкъостала йолча материалийи альбомаш а делар царна.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Нов. нов. М. И. Абубакаров, Х-М. Межиев, А. И. Яковлев Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума члений декхарех мукъабалийтара хьакъехьа

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума члений декхарех мукъабоалийталба новкъостий Абубакаров ИзмаІалий Махьмад, Межиев Меже Хас-Махьмад, Яковлев Александр Иванович.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
Секретарь
М. КОМАРОВ.

г. Грозный,
1962 шера 23 январь.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Нов. нов. С. С. Апряткин, Т. Ю. Джамалаев, И. П. Кичик Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума членалла харжара хьакъехьа

Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума членалла хоржалва:

Апряткин Семен Семенович — г. Грозне Заводской района Котельниковски хоржамий округагара депутат.

Джамалаев Юнай Тата — Шаьла района Шаьла хоржамий округагара депутат.

Кичик Иван Петрович — г. Грозне Ленински района Школьни хоржамий округагара депутат.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума
Секретарь
М. КОМАРОВ.

г. Грозный,
1962 шера 23 январь.

ДУКХАГIА ОАЛХАЗАРАШ —ДУКХАГIА ДУЛХ, ФУАШ

Дулх алсамдаккхара даькъе парте хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдара боккха лоархIам болаш да коа тIара оалхазараш дебаделга. Лоадама хIама дIа а ца додаш дукха дулхи фуаши лу цар, цу тIа геттара каста хьал а кхув уж. 4—5 бетта хьал а кхийя, фуаш де а доладале, хьалхарча шерре а 50—60 фуъ ду жужакаша.

Оалхазарий дулх совдаккхара вай республике уж сихха дебадеза, из дара мел эша хьалаш долаш да.

Коа тIара оалхазараш дебадара дика камаьхал а яьнна, из гIулакх мел пайдана да, царех мел доккха беркат доал хьахьекхад республикерча цхьаццадолча боахамаша. Яьхача ерригача кIоригех 94—96 процент ца йойташ хьалкхее вIаштIехьдаьннад Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхоза. Цох торо хул дукхагIа фуаш деш йола котамаш ебае. 1960-ча шерарчул 486 эзар фуъ дукхагIа гулдир совхозо 1961-ча шера, хIара яхкача котамагара 135 фуъ гулдаьд.

ХIара яхкача котамагара 129 фуъ гулдир дIадахача шера Шелковской района колхозашка а, хIаьта Каргалински района колхозашка — 116 фуъ. Ерригача Каргалински района колхозаша 1960-ча шерарчул 626 эзар фуъ дукхагIа гулдир 1961-ча шера.

Котамаша деш дола фуаш дукхагIа хилийтара даькъе доккхий толамаш даьхад Ермоловски оалхазарий совхозерча Н. В. Олюнина, котамашка хьожаш йолча О. С. Кузмичевас, иштта кхы дукккханеша а. ХIара котамагара хьалхарчо 182 фуъи шоллагIчо 175 фуъи гулдир цар соахка.

Цхьабакъда, республикерча колхозашкеи совхозашкеи хIанз а дукха я котамаша фуаш кIезига деши яхийта кIоригаш дукха йовши моттигаш. Масала, из гIулакх иштта во латт МагIалбика района «Ингушский» совхозеи «Кавказ» колхозеи, Надтеречни района «Надтеречныйи» «Гвардейскийи» совхозашка, Грозненски района «Старо-Юртовский», № 1 йолча шурий совхозашка, Урус-Мартана района «Горец» яхача совхозе.

Котамаша деш дола фуаш кIезига хилара а кIоригаш йовш хилара а бахьанаш дукха да, цхьабакъда, царех керттердараш да оалхазарий фермашкарча болхлоша эшшача тайпара котамаштеи кIоригаштеи гIулакх ца дар, во кхабар, кIоригаш йоахийташ дола фуаш маэшша дика ца хилар.

Колхозийи совхозийи специалисташ декхарийла ба кIоригаш дика йоахаш дола фуаш ду котамаш а кхыдола оалхазараш а къаьстта дикагIа кхоабилга вIаштIехьдаккха, племенной болх тоабе. Оалхазарий боахам дегIабоалабара а, колхозашкеи совхозашкеи цу даькъе тIаийца социалистически декхараш кхоачашдара а, царгара йоала продукци алсамъяккхара а хоадам беш дола гIулакх да дукхха кIоригаш йоахийтилгеи уж ца йойташ хьалкхеелгеи. Укх шерре а мамогга дукхагIа котамий, боабашкий, москалий кIоригаш йоахилга вIаштIехьдаккха деза оалхазарий фермай болхлоша. Из ба оалхазарий дулхи фуаши алсамдаргдола никъ.

Партеи правительстваи решенеш тIа къаьстта белгалдаькхха да хьайбай боахам дIахо дегIабоалабара керттердар шортта доакъар хулийтилга хилар, эггара хьалха хьажкIаш, свеклаш, бобови культураш.

Дерригача оалхазараштa луча кхачанца хила еза керттера яраш фуалъяьха хьажкIаш я — 60—70 процент. Котамашта, къаьстта а дулха лаьрхIа кхоабача кIоригашта чIоагIа пайдане, дукха витаминаш йолаш кхача ба хьажкIий силос.

Ялатал совнагIа оалхазараштa телача кхачанца иштта хиланза баргбоацаш ба дукха белокаш йоахкаш бола кхача а — горохаш, доакъара кхеш, чина, гидуаргий жом. Оалхазараштa эшача белокех 70—75 процент цу кхачах йоал.

Чуйоахка моттиг тIехъяьнна готта хилча а кIоригаш атта йовш хул. Боарамах хIара квадратни метр тIа 16—20 кIориг мара хила ца йоагIача метте 50—100 кIориг хулаш а моттигаш нийсъеннай. Цудухьа Iалаьмате сиха дIадоладе деза кIоригаш кхабара эша помещенеш кийчъелга. Доажаде хьайбаш кхычахьа дIа а дига мукъаьнна помещенеш а кийчъе мегаргья оалхазараш чудоахкаде, хьаде деза дIа-юха кхухьаш дола цIенолгаш. Цу даькъе дика хьокхам беннаб Грозненски района «Новый быт» яхача колхозо. 8200 кIорига лаьрхIа цу тайпара 24 цIалг хьалдаьд цига.

Оалхазараш кхоабачар халача балхашта — кхача кийчбелга, хий моладелга, помещенеш цIенъелга — сихха механизаци е еза. Цох аттача баргба царга хьожаш болча наьха болх, лакхлургья къахьегама овсарле, чухнахьа даргда продукцега дIадодар.

Оалхазарий боахам дIахо дегIабоалабара боккха лоархIам болаш да опытно-хьокхама боахамаш, цар шоай балхаца Iомабе беза колхозийи совхозийи кулгалхой, довзийта деза мехка дикагIа долча боахамаша оалхазараш дебадеш, къахьегама овсарле лакхъеш, продукцега дIабода мах чухнахьа боаккхаш толамаш мишта доах.

Оалхазараш дебадареи цар продукци алсамъяккхареи даькъе парте хьалхашка оттадаь декхар сийленца кхоачашдара шоай берриг а низ тIабахийта беза республикерча оалхазараш леладераша.

П. БЕЛАШ,
Госплана йоккхагIа йола экономист-зоотехник.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СУДА СОСТАВА ЮКЪЕ ХУВЦАМАШ ДАРА ХЬАКЪЕХЬАРА

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА

СОЦАМ

Нохч-ГIалгIай Автономни Советски Социалистически Республика Лакхехьарча Совето **соцам бу:**

Нов. Бирюков Александр Васильевич Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда Председатела заместитела декхарех мукъавоалийталва.

Нов. Соснина Нина Николаевна Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда Председатела заместителалла а нов. Бурмистрова Людмила Сергеевна Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Суда членалла а хоржалба.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь М. КОМАРОВ.

г. Грозный, 1962 шера 23 январь.

СОЦИАЛИЗМА ИСТОРИЧЕСКИ КОТАЛОНАШИ АЗИ КОРТАМУКЪАЯККХАРИ

«Ази сомаялар» яхача статья тIа 1913 шера май бетта В. И. Ленина яздаьд: «Ази сомаялароа Европерча хьалха латтача пролетариато Iаьдал бе доллар духьа къовсам болабарои белгалдоаккх дерригдунен исторе чухь XX-ча бIаьшерен юххье керда зама хьаеллаенна хилар» (соч., т. 19, оагIув 66).

Уж дешаш яздича денз ах бIаь шу гаргга ха дIаяхай. Хьабенача наькъага юхахьежача, адамленга курра ала йиш я Европаи Азеи, Африкаи Латински Америкаи сийлахь-доккхача революционни низаша бокъонца эргадаьккхад вай планета сибат, аьнна. Дунен дукхагIа долча даькъ тIа лоаттадаь доал кхы юха бе доагIаргдоацаш карара даьннад империализманна. Адамлено хьош бола керттера никъ белгалбаьннаб. Из никъ — социализм.

Шерра коммунистически общество хьалъе болабеннача вай мехка йизза а массанахьа а котъяьннай социалистически строй. Социализм хьалъеча наькъаш тIа Iалаьмате доккхий толамаш даьхад Европаи Азеи халкъа-демократически паччахьалкхенаша. Адамий кхоалагIа дакъа хIанзале а чулоацаш йолча социалистически системах дуне дегIадара керттера лостам белгалбоаккхаш йола фактор хулаш латт.

Социализмаи коммунизмаи доахача сийлахь-доккхийча толамашка чIоагIа хозахеташ хьеж дукхха миллионаш дола Азера халкъаш. Цунна дика тешал ду, масала, КПСС XXII-ча съезда исторически документаша азиатски мехкий шеррача общественни гIозарашка хьоаяьча дуккхача откликаша. Инде а Цейлоне а, Ливане а Индонезе а, Бирме а Ираке а — ерригача Азе хIанзарча замалахь шоай лоIаме йола къона паччахьалкхенаш дегIаахара наькъех кIоаргга уйлаш хьоаяьй дерригача дунен масштабе социализм котъяргья аьнна съездо яьча выводаша. КПСС XXII-ча съезда лоархIамах укх тайпара аьлар, масала, Цейлона прогрессивни кхалнаьха Фронта председатела Теджа Гунавардене: «Дунен тIарча гIулакхий мах беча хана ала йиш я, капитализм тIехьашка йодаш а латт, хIаьта социализма никъ тахан керттера никъ а ба, аьнна. Социалистически мехкашта карагIдаьннача хIамаша, цхьаккха шеко а йоацаш, хьахьекхад социальнии экономическии проблемаш марксистско-ленински хьисапе къоастаяр нийса хилар».

Азиатски халкъий къаманкортамукъален боламо яьха коталонаш социализма толамашца айхха ювзаенна я. «Нагахьа санна империализмо, — йоах КПСС Программа тIа, — дукхагIа долча халкъий лоIами кортамукъалеи тоIаяьяле, къизача колониальни лоала зIанараш теха уж дийхкадале, тIаккха, **социализм хьахиларо хьахьокх тоIадаь даьхка халкъаш кортамукъа доаха зама хьаэтта хилар».**

Империализманна мелъеш хIама теха Сийлахь-йоккха Октябрьски революци котъяьнначул тIехьагIа исторически никъ хьабийлар Азерча колониализмана духьаларча революцешта. Масала, Россе социалистически революци яьнна дукха ха ялалехьа кхыча мехкий Iазап тIера кхессар Турцеи Афганистанеи, колониализмана духьалара болам цIаккха ца хиннача тайпара чIоагIа айбеннаб Индеи Индонезеи, Сиреи Иракеи, кхыча азиатски мехкашка а. Къаман кортамукъале бахьан долаш чIоагIа къовсам лоаттабе даьннад дуккха халкъаш. Политика даькъаца хьахиннай болхлой класса партеш, хьахиннай профсоюзни организацеш. Ше хьахиннача хьалхарча деношке а денз моральни новкъостал а, хIаьта иштта тарлуш дола материальни новкъостал а даьд Советски паччахьалкхено Азе халкъашта кортамукъале бахьан долаш цар лоаттабеча къовсаме.

Азера хьалха латта нах чIоаггIа хьожаш бар СССР-е хьалъеш латтача социализмага. Цар къаьстта теркалдеш дар къамий дош къоастадари Россе йистошкахьа хиннача паччахьа колонешка даь социально-экономически хувцамаши. Вай мехка а вена цIавахачул тIехьагIа 1928 шера кепа теха арадаьннача «Советски Росси» яхача ший книжка тIа Дж. Нерус яздаьдар: «Вайна Росси хьашт я хIанз дуненна хьалхашка латта сийлахь-йоккхий проблемаш къоастае вайна новкъостал де йиш йолаш из йоландаь. Доккхий юрта боахамаш долаш мехкаш да уж шаккхе а, цар индустриализаци хIанз дIайолалуш мара яц, къелацеи нах дешанза хиларцеи къувса дезаш да уж. Нагахьа санна уж проблемаш Россе лерттIа къоастае вIаштIехьдоале, Индера воай болх кхоачашбе аттагIа хургда вайна».

Лоаццача исторически хана чухь Коммунистически парте хьалхленца ший Даьхе эргаяьккхар советски халкъо. Кхоачашхилар «фуннагIа даь а Русь мискеи низ боацаши хургйоацаш а диззача деша маIанца аьлча из низ болаши шортта рузкъа долаши хургйолаш а дола гIулакх вIаштIехьдаккха» (соч., том. 27, оагIув 134) лийрхIача Ленина 1918 шера яьхар. Социалистически общество хьалъярца дерригдунен-исторически лоархIам бола сийлахь-доккха хIама карагIдаьлар советски халкъа.

СССР-е социализм чIоагI мелу къаман лоIами социальни прогресси бахьан долаш къовсам лоаттабеча халкъашта гIойленагIа йолча оагIорахьа дукхагIа хувцалуш хьадоагIа дунен халкъашта юкъера гIулакхаш. Цар лоаттабеча кортамукъален къовсама хьалаш овлангара денз хувцаделар шоллагIа дунен тIом дIабаьнначул тIехьагIа, тоIадаь доахкача халкъий тешаме чIоагIало а хинна дIаэтта йола дунен социалистически система хьахиннача хана. Колониализмана духьаларча революцей низ бола талгIи чакхъяьлар Азерчеи Африкерчеи империализма тылашка гIолла. БIаьш миллионаш болча наьха тIехкаш тIеи цIийлеи хьалъяь колониальни Бастили ежар. Колониальни импереш йоха а йохаш, цар когаметта Азе, цул тIехьагIа Африке а, хьахилар шоай лоIамехьа йола, шоаш дегIаахара кердача хана чу денна халкъаш долаш йола паччахьалкхенаш. Уж гIайттар керда вахар кхоллаш болчар, дунен халкъашта юкъерча политикана юкъе хьинаре дакъа лоацаш болчар хьисапе, империализм йохаеш болча революционни низа хьисапе.

Колониальни лоала система йохар — ший исторически лоархIамга диллача дунен социалистически система хьахиннначул тIехьагIа шоллагIа дола гIулакх. Дика ховш да, цаIи ахи миллиард совгIа бола нах колониализма Iазапа кIалхарбахар санна йола исторически событи социализма низ чIоагIбеннача хьалашка мара хила йиш ца хилар.

Политически бокъонаш яьха даьнна дукхагIа дола Азиатски мехкаш сихагIа шоай кортамукъале чIоагIъе, экономическии культурнии гIулакхашта тIехьадисар дIадаккха, империализмах тийша хулийташ йола ерригга формаш дIаяха йиш хургйола наькъаш лохаш да. Дизза царна хьалхашка отт хаттар: малагIча наькъашца гIоргда дIахо?

Хувцамаш дара сихдала хьаштдац шун, хIанзарча экономически дегIаяхкара боарамга кхачара Европаи Америкаи капиталистически паччахьалкхенаша хьабенар санна бIаьха никъ бахьанза даргдац шо, яхаш, кортамукъадаьннача мехкий халкъаш тешаде гIерт колониализм хьаллоаттаераш. КIиръяь капитализма «хозленаш» хестаю империалистически пропагандо, «халкъа», «демократически», «прогрессивни» яхача дешашца из кхы тIа хоз а еш. Цхьабакъда, из зехьа хьегаш къа да: ди тIехь кIезигагIа хулаш латт капитализма низ конструктивни хеташ бола Азера нах. Цунна мукIарло де дезача кхаьчаб кхыметтел Малхбузехьарабараш а. Французски социолога Роже Буасвье «КIезига дегIадаьхкача мехкашкара капитализми марксизми» яхача ший статья тIа язду: «Мадарра аьлча, цхьанне а харцде йиш йолаш дац вай европейски капитализма лоархIам лохбенна хилар».

Капитализм яха дош ше а колониальни лоала баьдеча заманца дувзаденна лоархI Азерча халкъаша. Ховш да, капиталистически державай рузкъеи низи дукхагIча даькъе тоIадаь даьхкача мехкий бIаьш миллионаш болча нахага низагIа хьегийтача къих хьахинна хилар. Духхьал цхьан Индера 150—180 млн. фунт стерлингаш йоал яьхай английски колонизатораша хIара шера.

КПСС XXII-ча съезде Н. С. Хрущева яьххача тайпара, бIарччача континентех халкъий набахтенаш яьй империализмо. Цо лоала зIанараш техай бIаьш миллионаш болча наха, бIаьш шерашка цивилизацех хоадабаь лоаттабаьб уж, йохаяьй колониальни мехкий экономика, из алхха аграрно-бедала гIулакхашкахьа а лостаяь. Из ба халкъаш довхара лелаеча политиках баьнна «пайда».

Социалистически доацача Азе мехкашка, Африке, Латински Америке цхьана лаьрхIача капиталистически боахаме перерабатывающи промышленносто йоаккхача продукцех иттлагIа дакъа, машинехи оборудованехи кхо процент, металлургех пхи процент мара яккхац. Масала, колониальни режим дIаяьккхачул тIехьагIа 12 шу даьннача хана сага сих лоархIаш США-чули Малхбузехьарча Германечули 70-зза кIезигагIа хьадора Инде болат.

«Колониализм еннай, оаха еннача говра шод етт йоах тхога, — аьлар Индонезе президента Сукарнос. — Оаха цунна лургдола жоп лоаца да. Азе хьа а даьхке доллача хIаманга шоаш дIахьажа». БIаь шерашка колонизатораша доал дар бахьан долаш укхазарча наьха Iоажал шозза лоацагIа я Европерчул. Азерча кIезига дегIадаьхкача мехкашка сага сих лоархIаш шера тIайоагIа доход 20 — 25-зза кIезигагIа я, США-рчул. Иштта ба азиатски континенте капитализмо лелаеча «цивилизаторски гIулакхех» баьнна къахьа пайда.

Экономически гIулакха кIезига дегIадаьхкача Азе мехкашта къели мискали цIаккха тIера ца ялийта гIерт колониальни державаш. Цу мехкий экономически гIулакхаш хIанз а халача хьала тIа да, цар рузкъаш лечкъаду кхыча мехкий монополеша. Азера, Африкера, Латински Америкера империалистически компанеша хIанз шера боаккха пайда 20 млрд. доллар гаргга лоархI. Бокъо йоацаш Азерча суверенни йолча паччахьалкхений чурча гIулакхашта юкъе гIерт империалисташ. Цар уж лоалла оттаеш йола соглашенеш ю царца, цар территорешка тIема базаш ю, СЕАТО-и СЕНТО-и хьисаперча агрессивни тIема блокашта уж юкъеяхьа гIерт. ХIанзарча колониализма керттера чIоагIало я кердача методашца а кердача формехьа а Азерча халкъашта еш йола колониальни эксплуатаци йитар духьа чIоаггIа оарцагIъяьнна хьувзаш йола Америка ВIашагIкхийтта Штаташ.

Цхьабакъда, капиталистий-колонизаторий Iазапа ерригахало лайна Азе халкъаш тIатIа дукхагIа тешаш доагIа экономикаи политикаи даькъе шоай лоIамах ца хилар цIендаь дIадаккхаро мара, капиталистически боацача новкъа дегIаахаро мара шоаш бокъонца йолча кортамукъаленга, вахар тоадаларга, иразага кхоачадергдоацилга.

Азерча дуккхача общественни гIозараша социализма лоархIам хIанз книжкаш тIара а ца беш, эггара хьалха карагIдийннарашка хьежжа бу. Царна гу, бIаь шераш а ца доахаш, цхьан сага хана чухь советски халкъо бIаьшерашка ше тIехьадисар дIадаьккха хилар а ший даьхенах низ бола дунен держава яь хилар а.

Азиатски мехкаш, дукха ха йоаццаш кхыча мехкий Iазапа кIалхаръяьнна кхы паччахьалкхенаш а санна, шоай лоIаме дегIаахара боккха тешам лу Советски Союзои вокх социалистически паччахьалкхенашеи. Ховш мадарра, Советски Союза инициативах тIайийцар колониальни мехкаштеи халкъаштеи шоай лоIам балархйола ООН-а исторически Декларация. Кортамукъача Азе халкъий лоIам бохабе империализм массаза гIорт ший боккхача низаца цар га доахаш хиннай СССР. Иштта моттиг нийсъелар 1958 шера Iарби Малхбоалене империалисташа агресси а хьоаяь, Суэцки событеш хиннача хана.

Социалистически мехкаш — шоай лоIам бахьан долаш къовсам лоаттабеча Азе халкъий цIенеи тешамеи доттагIий. Советски Союза, ерригача социалистически паччахьалкхенаша деш дола новкъостал а доахаш дола га а — из шоай къамий культуреи экономикеи хьаеча, империалистически агрессораштеи колонизатораштеи духьала къовсам лоаттабеча хана азиатски халкъаша тешшаме дог даха йиш йолаш сийлахь-боккха низ ба.

Укх тIеххьарча шерашка цIаккха ца хиннача тайпара чIоагIа шерденнад Азе, Африка, Латински Америка дуккхача суверенни йолча паччахьалкхенашцара Советски Союза экономическии культурнии бувзамаш. Советски Союза новкъосталца цу мехкашка хьалъяь а хьалъеш а я 380 промышленнии кхыйолеи объекташ. Советски Союзо льготах кредиташ тел шоай лоIаме йолча Азе паччахьалкхенашта, дикагIа бола специалисташ ухийт цига, ший дешара заведенешка деша боагIабу цу мехкашкара студенташ.

Коммунизм хьалъеча хана вай мохк цIаккха ца бенача тайпара чIоагIа дегIабоагIилга оттадаь йолча КПСС кердача Программо йоккхий перспективаш хьаелл Азерча мехкаштеи экономически кIезига дегIадаьхкача кхыча халкъаштеи дIахо а массе оагIорахьара Советски Союзо новкъостал дара. Цу цхьан ханна коммунизм хьалъеш йоалла Советски Союз гуш дола Азе халкъаш тIа-тIа дукхагIа теш кхоане коммунизмага хиларах.

«Советски Союзо, дерригача социалистически мехкаша доаха толамаш, — йоахар Н. С. Хрущева КПСС XXII-ча съезде юххера дош оалаш ше къамаьл деча хана, — уйла тIаозаш бола сийлахь-боккха низ ба. Хьалбоалаш латтача маьлхо санна цар кхыча халкъашта сийрдабоаккх лоаццача исторически ханашка эггара дукхагIа нийсхо йолашагIа йола общественни строй котъяларга уж дугаргдолаш бола никъ».

Ф. СЕЙФУЛЬ-МУЛЮКОВ.



ОРЕНБУРГСКИ ОБЛАСТЬ. Орско-Халиловски металлургически комбинате болх бе йолаялийта кийчъеш я «1120» яха блюминг. Из низ бола металлургически объект болх бе йолаялийтача дикка дукхагIа арахецаргья прокат.

СУРТА ТIА: «1120» яхача блюминга клеть.

Б. Клипинцереи, Ю. Каплунеи сурт. ТАСС фотохроника.

„Сердало"-тIа статья кепа техачул тIехьагIа

«Юртбоахама техника лерттIа доал» — иштта корта а болаш номер 99 йолча «Сердало» газета тIа кепа техача статьях укх тайпара хоам бу КПСС Шалински райкома секретара нов. Мизаева:

«Джалка» совхозе юртбоахама техникана лерттIа доал ца дар бакъда. «Юртбоахама техника — лерттIа доал», аьнна газето кепа теха статьяи, техника во лелаярах бехктокхаме озара СССР Лакхехьарча Совета Президиума Укази дувцаш совхоза механизаторий производственни совещани хилар укх шера 8-ча январе.

ХIанз укх сахьате, техника дикагIа лелаяра эшараш даьд центральни усадьбе, хIаьта цу гIулакха порядок оттаеш я совхоза отделенешка а.

ХIана дов жа?

«Назрановский» совхоза кулгалхой цхьан хIамах цецбалар дувца йиш яц. Укх тIеххьарча 5—6 бетта Пхьилекъонгий-Юртарча отделене эзар совгIа устагIа беннаб. Вай лархIац кIалдисачул тIехьагIа къе ца дойта доадаьраш!

Геттара чIоагIа тамашийна хет кулгалхошта денгара ди массаза дала жа дукхагIа довш хилар а.

— Ай тхона-м хац царна фу эш. Шортта доакъар, чудохка моттиг, хьажа нах ба. ХIаьта а дов-кх!? — яхаш Iокад уж.

Кхы дIахо ладувгIе-м шоана къа хетаргда «мискача» нахах. Дувцача бесса ер дале-м кхы акхар а фу дергда жена аьнна уйла чуйосс. Иззал шаьрдаь дувц уж хабараш «Назрановский» совхозе.

Пхьилекъонгий-Юртарча отделене жа довр а хIанз довш хилар а бахьан лаха хьожаргда вай.

...Совхоза кулгалхоша лаьрхIар дерригa жа цхьан отделене вIашагIтоха. Цу гIулакха хержар Пхьилекъонгий - Юрта лаьтташ дада Албаста бер. Из геттара нийса хIама дар, хIана аьлча дерригa Iулаш цхьан моттиге хилча дуккха а аттагIа да жена доакъар Iалашде, уж леладе.

Лоацца аьлча дIадахача шера гурахьа Албаста бер чу бар 7500 устагIа. Царех 3090 боалабаьбар Аьлти-Юртара, 2145 кагий Iоахарий — Грозненски района № 15 йолча шурий совхозера. Вожаш Пхьилекъонгий-Юрта долаш хиннад.

Цхьабакъда, дерригa чудахка помещенеш кийча хила езача хана ши эзар совгIа устагIа чуболла мара моттиг яцар Албаста бер чу.

Жеца бар биъ эзари кхо бIаьи Iаьхар. Дукха ха яцар уж ноаношта тIехьара даьха. Царна ше къаьстта дика Iунал а йIайха помещенеш а эшаргйолга массане а кхетаде бокъо я. Ужаш а ара дар.

Из ишта долга Iалаьмате дика ховра совхоза дирекцена, Пхьилекъонгий - Юртарча отделене кулгалхошта, хьайбай боахама специалисташта.

— № 15 йолча шурий совхозера Iоахарий оаха доаладеча хана ховш дар тха уж леладе моттиг ца хилар, — йоах отделене зоотехника Цунтольгов Ахьмада.

Бакъда, хIаьта а совхоза директора нов. Воробьева аьлар:

— Желаш сихха хьалъергья. Вай совхозе кхыча хIаманна пайдана йоацаш дукха помещенеш я. Уж йоха а яь керда яраш хьаергья. Из хала болх бац!

Жа хьадоаладир. Вай лакхе аьнначa бесса Албаста бер чу вIашагIтехар 7500 устагIа. Чакхбаьлар сентябрь бутт а. Цахаддаш делхаш догIаш дар. Шеллуш латтар. Йохае йолайир къаьна помещенеш. ТIакхаьчар октябрь а. Кхоачаш хила гаьна дар Воробьева дийца «даьре» хабараш.

Фу дар цу хана желаш хьалъяра эшаш хиннар? Пхьилекъонгий-Юрта кхоачам хиллал Iалашдаьдар карта а зIараштa а лаьрхIа саьргаш, хьокхий. Берригa болх сеца латтар алхха сарпалаши бIоагIийи доацаш!

Лоацца аьлча декабрь бутт чакхбоаллаш мара ерригa а эшаш йола желаш хьалъяь яьннаяц. Хатта тарлургда цу ханнална мича хиннад жаи Iоахарийи.

Хьахозар бакъде хала да! Сентябрь бетта денз декабрь чакхбала боллалца эзараш жа, Iоахарий ара лаьттад. Наьсархошта дика хов дIадахача шера гуйре мел хала хиннай. Iо мел делхача догIана лейна кIал лаьттад жа!

Из шоашта дика ховшше а дукха Iоахарий дов яхаш чIоагIа «гIайгIане» баха, цецбаьнна ба «Назрановский» совхозе. Цунах бовла безац уж цец! Тамаш ялла хIама да цхьаькха. Дог чу доалла нах мишта баьгIаб шоашта бIаргагуш, шоай бехках итташ, бIаьш Iоахарий довш! Мича даха дар-хьогI Воробьева даьсса хабар?

Цхьан хIаманна-м бакъ лийна хиннав директор. 25 къаьна помещени йохаяьй. Царех хьамел яьннача хьунах духхьал цхьа жел мара яьяц! Мича яхай царех хьаяьнна тхов тIа юлла кирпишк, шифер, ардакх, кхыйола материал? Из хIанз ховш дац. Цунах мегаргба совхоза кулгалхой цецбувла!

Жа-м шоашта доаггIача бесса Iунал ца даьндаь дайнад, хIаьта хIанз довш а латт.

— МалагIа лазар хулаш дов жа? — аьнна хаьттар оаха совхоза керттерча ветеринарни лорага Булгучев Хьажбикарга.

— Мел дейна Iоахарий, жа шелалца тайп-тайпара лазараш хулаш дейнад, — аьлар нов. Булгучева.

— Январь бетта хьалхарча 25 дийнахьа ма беннабий 198 устагIа, царна фу даьд?

— Уж а дейнад шелалца хиннача лазарех, — йоах лоро. Кхыдола лазараш-м геттара кIезига хул.

Дагахьа новкъа долаш, хала хеташ дувц жа Iуша шоай балхах лаьца. Шоашта могар даьд цар жена дика гIулакх де гIерташ, уж ца дойта гIерташ.

— Фу дергда оаха, — йоах цар, сарралца догIа кIал, шелалах доажадаь жа чудохка моттиг ца хилча. Дог лазар царна бIарахьежача! Новкъостал хилацар жа дика кхабарах а.

Нагахьа Iул дац бетта 40—50 устагIа ца леш. Масала, Даурбеков Гире Iулацара январь бетта 66 устагIа беннаб, Таутиев Iаддарохьмана Iулацара — 45.

Ше къаьстта ала деза жа Iуй вахарах лаьца. Совхоза дирекце цхьаккха а йоакхо яц царна эшачун. Укх тIеххьарча ханналца чуIе цIенош доацаш хиннаб уж. ХIанз а чубаха моттиг йоацаш ва ялх жа Iу.

Юрта гаьна ба Албаста бер. Цига болх беш ва 40—50 саг.

— Тхо долча цкъаь-цкъа хиннаяц автолавка, — йоах жа Iуша.

— Маьхк эца итташ километраш машина ахийта езаш дукхаза а нийсденнад тха, — йоах ОТФ-а бригадира нов. Плиева.

Жа леладераша дех шоашта дукхагIа эшаш йола кхачан продукташ хургйола гIулакх вIаштIехьдаккхар. Из цар дехар махулла сихагIа кхоачашде деза райПО председатела нов. Харсиева, совхоза дирекце.

Албаста бер чу хIанз 6326 устагIа мара бац. Царех а шикхо бIаь устагIа кIалбиса, лазараш долаш ба.

Жа довра керттера бахьан да ший ханнахьа уж чудохка моттигаш ца хилар.

ХIанз совхоза кулгалхой бехказа бовла хьовзаргба. Дукха бахьанаш лаха гIортаргба уж. Ханал хьалха догIаш доладелар, наькъаш дехар... массагIа хургда уж!

Парте райком, совхозий треста кулгалхой декхарийла ба жа довра бехке вар гучаваккха, цунна доагIар де.

М. ХАМХОЕВ.

СЕРДАЛО
3-гIа оагI. 1 февраль, 1962 шу.

ЛАТВИЙСКИ ССР. «Сарканайс квадратс» яхача рижски завода новатораша тІагІертта къовсам лоаттабу шоай заводах комплексни механизацеи автоматизацеи предприяти хилийта гІерташ. Ер шу дІадолалуча ханна болх бе йолаялийтай хьамчах кога гІирс бу керда поточни лини. Укхазара хала мелдола балхаш механизаци ях да. Дикка лакхъеннай къахьегама овсарле. Поточни линеца болх беш йолча ерригача электрически прессай технически процессаш электронно-механически машино нийсъеш я. Программах оттадаьча технологически боарамел кІезигдукха а хІама харцахьдаьнна моттиг хилча цо белгалдоаккх. Республика предприятешка эггара хьалха оттаяь электронно-механически машина я из.

СУРТА ТІА: воккхагІа вола электрик У. Тентер технологически процессаш бакъахьа нийсъяьййй хьожаш воалл.

Л. ПАНТУСА сурт.
ТАСС фотохроника.

Барзкъаш тега мастераш хургба царех

Вай республика дуккхача районашкара тайп-тайпарча къамех бола мехкарий ба Грознерча кооперативни училище хІамаш тегача отделене деша багІаш.

Дика дешаш я цу училище 8-гІеи 11-гІеи группаш. Къаьстта дика дешаш я Дзаурова Роза. 1960-ча шера енай из училище деша, хІаьта хІанз шоллагІча курсе я. Укх шера дийша йистейоал из. МаІача наьха барзкъий мастер-закройщика говзал я комсомолка Іомаер.

Дика кхоачашду Розас шийна тІадилла моллагІа гІулакх. Ше дика дийша ца Іеш чІоагІа новкъостал ду цо шийца деша багІача мехкараштa, къаьстта практике болча хана.

— ЗІамига йолча хана денз чІоагІа дукха безар сона хІамаш тегарий болх, хІаьта уж тега ховча нахах хьага а хьогар со, — йоах Розас. — Эггара хьалха со деша енача хана, хоза тийга хІама бІаргаяйча хетар сона цІаккха а иштта хІама тега сайна ховргдоацаш санна.

Дешара чуеча а ший мукъа мел йола ха хІамаш тегаш дІайохийт Розас. Кастта хургйола практика а ТІой-Юрта чакхъяккха лерхІ цо, хІаьта практика йистеяьлча цига болх бе Іергйолаш а я из.

Дика дешаш ба цу училище 8-ча группера эрсий мехкарий Малыгина, Горпулина, Сахарова, кхалнаьха хІамаш тегача отделене дешаш бола Назрановски районера гІалгІай мехкарий Аушева Ханифа, Аушева Айна. Дика кхет уж теорех, хІаьта практике цунах пайда эца а хов царна.

А. ЦОЛОЕВА.

IV-ча республикански смотрага

ХАЛКЪА ТАЛАНТИЙ СМОТР

Къахьегамхошта коммунистически кхетам балара, советски наьха художественни безам совбаккхара боккха лоархІам болаш я художественни самодеятельность.

Гуш да театральни самодеятельносто доккхий толамащ даьха хилар. Керда хьадийлача самодеятельни-

ЧІОАГІАГІА УЙЛА ТІАЯХИЙТА ЕЗА

Дика дІаболабаьб художественни самодеятельноста болх Шаьларча районни культура ЦІагІа. Цига я драматически, струнни, халхара, хоровой кружокаш. Цу кружокашка дика дакъа лоацаш ба юртара кагирхой Садулаев, Керимов, Данильченко, моттигерча темах сатирически частушкаши куплеташи йоах Шайхаева Сацитаси Идрисов Султанеи, иштта кхыбараш а. Каст-каста гуллу уж культура ЦІагІа репетицеш е. Иштта дика кийчлуш ба цу районерча Колхозное, Дуба-Юрт, Белгатой яхача юрташкарча самодеятельноста юкъе дакъа лоацараш а.

Цхьабакъда, смотрага кийчбалара гІулакх иштта дика лелац цу районерча массайолча юрташка. Районе художественни самодеятельность вІашагІйолла езаш 12 юрт я, хІаьта хІанз из лоархІамера болх 4 юрта мара дІаболабаьбац цига. Цу моттигашка хІанзалца самодеятельноста юкъе дакъа лоацаргдола нах бац вІашагІтеха, хулаш репетицеш яц. Цу гІулакха дукха сагота вац культура отдела заведующи нов. Мосаев. Клубай заведующешкеи юрта Совета председателашкеи ший кабинетера телефон а етташ вагІа из.

Нов. Мосаевга самодеятельноста юкъе дакъа лоацарий список яц, клубашка, культура цІеношка болх мишта лел хац.

Республикански смотр хила укх юхейисача лоацчача хана шоай беррига низ оарцагІбаьккха цІенхаштта культура учреждений болх тоабе декхарийла ва нов. Мосаев.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

халкъа театраша хьагойт дІахо дегІадахка цар йоккхий творчески торонаш хилар. ХІанз ерригa художественни самодеятельноста коллективаш а санна йиълагІча республикански смотрага кийчлуш я самодеятельни театрай коллективаш а.

Республикански смотр дикача толамца дІаяхьара чІоагІа кийчо яьй Грознерча В. И. Ленина цІерахча культура Двореца коллективо. Цига дукха ха йоацаш вІашагІъеллача халхарий ансамбло балетмейстера З. Битарова хьалхленца нохчгІалгІай кагирхой халхар кийчду. Ансамбле дакъа лоац Грознерча № 15 йолча школа-интернате дешаш болча вайнаьха мехкараша. Нов. Литвинова кулгалдеча эрсий халхара коллективо смотре гойтаргда «Вензеля» яха эрсий халхар, гІалмакхий халхар, иштта кхы дІахо а.

Киргизски ССР заслуженни артистка Н. Тайца кулгалдеча къонача зрителa самодеятельни театра коллективо кийчъю ши спектакль — «Топаш техачул тІехьагІа» яха драмеи «Папа гІелвала веза» яха сакъердаме советски водевили. Смотре хьокха кийчъяьй цІи хезача эрсий композитора П. И. Чайковске язъяь «Евгений Онегин» яха опера.

Кастта хургйолча смотрага дика кийчо ю хоровой коллективо а. Хоро аргда Ленинахи партехи дола иллеш, моттигерча композитора К. Гордона мехкдаьттахоех яздаь, иштта кхыдола иллеш.

Республикански йиълагІча смотре дакъа лацара вІашагІтехай халкъа инструментай, художественни гимнастика кружокаш.

Дикача хьокхамашца чакхъяккха лерхІ культура Двореца коллективо художественни самодеятельноста йиълагІа республикански смотр.

С. САЛЬМАН.

Доазол дехьара

Машара доттагІаша Нью-Йорке яь демонстраци

НЬЮ-ЙОРК, 30 январь. (ТАСС). Нью-Йорка эггара дукхагІа нах лелача ПхелагІа Авеню яхача улица тІа селхан, дийнахьа «машар лорабара массане а забастовка» яхача кІираннa хетаяь массови демонстраци йир США машара доттагІий объединенеша. Центральни парка юххерча беша лоацца митинг а яь болабелар нах. Укхаза лотайир «машара факелаш». ТІема духьалара иллеш а доахаш «Тха цаІ мара йоаца оборона — машар!». «Кхерамзле массане а цхьатарра герз Іодилларца» яхаш язъяь плакаташ лаккха ай а яь города юкъаметте гІолла № 59 йолча улицагара болабенна Вашингтон-сквер яхача кхаччалца бахар демонстранташ. Машара доттагІий колонашца бар студенташ, гІулакхера нах, цІен-ноаной.

«Машар лорабара массане а забастовка» яха кІира дІахьоргда 4-ча феврале кхаччалца. Цу кІиранна митингаш, демонстрацеш хургья, атомни энерге комисси, города граждански оборона управлени, американски эскара юкъе нах чуувза пункташ чуйолча цІеношка пикетировани ергья. Иштта пикетировани е лаьрхІад ООН-а штаб-квартира, кхыча официальни зданешта.

«Машар лорабара массане а забастовка» яха кІира чакхдоаккхача комитета яьча заявлене тІа белгалдаьккхача тайпара цун декхар да цІена дог дола американцаш машар котбаккха гІертилга, шийлача тІемеи герз кийчдара хьалхадовлареи политика дІаяккхара соцамбаь уж хилар дІахойтилга. Комитет вІашагІъеллай Американски студентий машар лорабара союз, машар лорабара Квакерски комитет, машар лорабара йола кхалнаьха лига яхараш санна йолча организацейи группайи викалех.

ЮРИЙ ГАГАРИН КАИРЕ КХАЬЧАВ

КАИР, 30 январь. (ТАСС). Селхан делкъел тІехьагІа ворхІ ди даккха ОАР-а тІема низий Главнокомандующе, вице-президента, маршала Абдель Хаким Амера вехарах советски космонавт Ю. А. Гагарин ВІашагІкхийттача Арабски Республике кхаьчав.

БРАЗИЛЬСКИ ЖУРНАЛИСТАШ СОВЕТСКИ СОЮЗЕ

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, 30 январь. (ТАСС). ДІадаха шу йистедоаллаш Советски Союзо хьийха вай мехка баьхкача Бразильски журналисташа Советски Союзах шоашта хетар дувцаш язъяь статьяш кепа техай кепа йоазон тайп-тайпарча органашка. Цар тІа дувц, Советски Союзе даьха Іалаьмате доккхий толамаш, наьха вахара хьал-торо лакха хилар бІаргадайра тхона, советски халкъа дег чура машар безаш, кІаьд ца луш из чІоагІбе къовсам лоаттабеш хилара тийшар тхо, яхаш.

«Маншете» яхача доккхача иллюстративни журнала директора Жустино Мартинса дуккха фотосурташ а долаш йолча йоккхача репортажа тІа Советски Союзера вахар тоадалар гойташ йола факташи цифраши йоалаяьй: бахача наьха хІама эцара торо дегІайоагІа, цар быт тоалу, культурни боарам лакхлу.

Дешар советски школашка мах боацаш да яхаш белгалдоаккх цо. Лакхерча дешара заведенешка деша багІача студенташта паччахьалкхен стипендеш тел.

«Со мукъача мехка ваха, мукъа гражданин ва». ХІанз Советски Союзе эггара дукхагІа хозараш уж дешаш да, йоах бразильски журналиста шин оагІон тІа кепа теха арадаьхача дуккхача фотосурташта керте оттадаьча йоазоно. Жустино Мартинса белгалдоакх советски наха «бокъонца тІом гоама хилар, шоай кулгалхой лоархІаш а царех тешаш а уж хилар».

Демократически низий котало

ТОКИО, 30 январь. (ТАСС). Мияги яхача префектура административни центр йолча, хІаьта иштта йоккха портови город а лоархІаш йолча Сэндай яхача города демократически низаша лоархІаме котало яьккхай. 28-ча январе хоржамаш хиннача хана цу города мэралла хержав демократически низий кандидат Такэси Симано. Цунна кхадж тессаб 100 эзар совгІа болча харжархоша, хІаьта гІулакх деш йолча либерально-демократически парте кандидата 70 эзар совгІа болча наха мара кхадж тессабац.

ГІулакх деш йолча парте кандидаталла Симано котвалар — из Мияги яхача префектурай Сэндай яхача городеи демократически организацеш цхьана хилар да. Соахккехьа а декабрь бетта Японе Компарте префектуральни комитето кхайкарал дир дерригача демократически низашка, города мэр хоржача хана цхьан фронте хила, аьнна.

хох

УЗБЕКСКИ ССР. СССР Лаккхехьарча Совете хоржамаш деча Центральни хоржамий комиссе членалла чІоагІъяьй Ташкентски области Чиназски района Кирова цІерахча юртбоахама артела тракторно-полеводчески бригада кулгалхо, Социалистически Къахьегама Турпал Ахунова Турсуной.

СУРТА ТІА: СССР Лаккхехьарча Совете хоржамаш деча Центральни хоржамий комиссе член Ахунова Турсуной харжархошца, къамаьл деш йоалл.

В. Басканова сурт.
ТАСС фотохроника.

СПОРТА ХОАМАШ

Дика опыт йолаш квалифицированни шахматисткаш ба «Труд» яхача спортивни обществе дакъа лоацараш. РСФСР-е гІолла спортивни общества Центральни Совета кхалнаха юкъера хьалхара моттиг яккхара полуфинальни шахматни яхье баьннаб уж хІанз.

Массехк ди даьннад Грознерча «Труд» яхача спортивни общества клубе шахматех ловзара яхь дІайолаенна. Спортивни яхье дакъа лоацаш дикагІа ловзаш йола 16 спортсменка я. Масала, Астраханера СССР чемпионка Е. Белкина, Калинински, Тульски, Волгоградски областий чемпионкаш Г. Степанова, А. Толкачева, Г. Хруцкая. Нохч-ГІалгІай спортивни обществера — Л. Сусоеваи, Л. Веркинаи.

Цига хиннача ялх туре яхье баьннарашта юкъе къаьстта дикагІа лайзаб А. Полищук (Пятигорск), Е. Григорьева (Ростов-на-Дону), И. Бедчер (Московски область), чемпионка Белкина.

Спортивни яхье тІехь-тІехьагІа дикагІа ловзаш хьабоагІа Грознера спортсменаш а. 5 очко яккха езача 3 очко яьккхай шахматистка Веркинас. ХІаьта эггара къонагІа йолча спортсменка Е. Белкинайца а кхычарца а ловзарах цхьаккха кот а ца воалаш чакхъяьккхай Л. Сусоевас ши парти, хІаьта цкъа кот а яьннай.

Яхье баьннараштa юкъе хьалхара моттигаш яьхараш финала юкъе гІоргба.

ВархІ тур чакхъяьнначул тІехьагІа яхье хьалха боагІа Е. Григорьева (Ростов на-Дону) — 7 очко, А. Полищук (Пятигорск) — 6,5 очко, И. Бедчер (Московски область) — 6 очко, иштта кхы дІахо а. Грознерча шахматисткаша Л. Веркинас 4 очкои Л. Сусоевас 3,5 очкои яьккхай.

Тахан 9-гІча турах ловзаш ба шахматисткаш.

В. ЕРЕМЕЕВ,
Спортивни яхьа керттера судахо.

Ладувгіа радиога

1-ча феврале

6.40 — «Механизатораш бІаьстанга кийчо еш ба» — передача (гІалгІай меттала); 6.50 — хоамаши передачай программеи; 7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 8.20 — Советски Союзереи доазол дехьареи хоамаш (нохчий меттала); 8.30 — «Сердало» газета обзор; 8.45 — пионераштеи школьникаштеи передача (эрсий меттала); 16.00 — концерт; «Къилбаседа-ХІирий музыка»; 16.20 — кагирхошта передача (гІалгІай меттала); 16.35 — керда хоамаш (гІалгІай меттала); 16.45 — «Халкъа хьал-торо лакхъяра» — беседа (нохчий меттала); 16.55 — ашараш; 17.10 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.25 — «Комплексни бригаде» — гІишлошъярхошта передача (нохчий меттала); 17.40 — ашараш; 17.50 — «Продукци лаккхара овсарле йолаш хилийтара» передача (эрсий меттала); 18.05 — керда хоамаш (эрсий меттала); 18.20 — «Сакърдаме иллеши халхара ашараши» — концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

18.00 — передачай программа; 18.05 — «Сийлахьа низ» — Ачхой-Мартана районерча къамий доттагІала хетаяь передача (нохчий меттала); 18.40 — Вай хьаьший. Болгаре эстрада артистий концерт; 20.10 — киножурнал; 20.20 — телевизионни кердадараш (нохчий меттала); 20.35 — передачай программа; 20.40 — «Из халхайийлар цхьан аханна» — художественни фильм; (16 шу даланза долча берашта хьажа могадац).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Вашингтонски прокурор — бехке барий гІанда тІа

Пунта-дель-Эсте вІашагІкхийттача американски паччахьалкхений Организаце совещанера США йоккха делегаци дІахо а къайлагІа мазаш вІашагІдехкаш я; дипломаташеи конгрессменашеи цкъа кхерам тІатосс, тІаккха цхьан хІаманга догдоахийт, цкъа унзарбоах, тІаккха хьоаст, шоашта «аьттув бола» решенеш лехаш сатем байна хьувз...

Цхьабакъда, уж решенеш мичча бесса яле а, цхьа хІама дика ховш да: морально-политически гІулакхашта чІоаггІа ийшар Вашингтон Пунта-дель-Эсте. ХьалххагІе а кийчъяь хинна революцеш ВІашагІкхийттача Штаташта чакхъяха ца магарах хинна Іац из эшар. Революционни Куба арахьара хьахьаьрча Іаьдал леладеш дола Малхбузехьарча полушарен дакъа да, аьнна, хетийта лаьрхІа идея ше а чакхъяланзар. США-с ше кубински халкъа духьала леладу агрессивни гІулакхаш нийса хетийтар духьа кубински революци «континентал арахьара чугІортар» а «коммунистически кхерам» а ба, яхаш дийцар дерригa а харц хилар. Латински Америка мехкашцара гІулакхаш хІанзалца хьаллоаттадаь лард иккхай, цул совгІа американски паччахьалкхений Организаце здани а аьгай.

Пунта-дель-Эсте совещани вІашагІтохача хана (дика ховш да Колумбе «инициатива» яхаш йола хІама Вашингтоно хьалха яьккха хилар), Кубана духьалара агресси могаяйта шоай вІаштІехьдаргда аьнна хетацар ВІашагІкхийттача Штаташта («Тамаш ма йий ер-м, — цецваьннавар цунах «Уолл-стрит джорнэла» монополей рупор — кхоачаш шу а мича даьннад Кастро кхесса тІера дІавахийта лерхІаш Кеннеди хинна»). Цхьабакъда совещане дакъа лоацарашка Кубана духьала шерра политически экономически репрессеш яйта вІаштІехьдарг ма дий ший, аьнна хетар Вашингтона. «Уж санкцеш чакхйоахилга хургда, — йоашхар уж «Нью-Йорк таймс» яхача газето, — дерригача американски мехкаша цхьатарра Кубацара дипломатически гІулакхаш а торгови бувзамаш а хоададелгах». Цхьабакъда, совещани хьа а еллалехьа гучадьлар, доккхийча латиноамерикански мехкаша — Бразиле, Аргентина, Мексика, Чиле, Боливе, Эквадора, Уругвая — ВІашагІкхийтта Штаташ хьаллаца тугаш ца хилар. Кхоачаш ца хулаш йисар «Карибски форда района оборона хьакъехьа» пакт вІашагІйоллара план а. «Карибски форда районерча» кагийча мехкий правительстваша-м духьале йоацаш хьаллоацарг ма ярий Кубана духьала яха аьнна Вашингтоно енна моллагІа а санкцеш. цхьабакъда, цунах хургдар ОАГ гуччахьа екъилга, екъаш хилча а вІалла аьттехьа а цхьатара доацача доакъошта екъилга. Из план а йита йийзар американски делегаце.

ТІаккха сихъяь къайлагІа переговораш еш ха эттар, керда «компромиссни» планаш увттаеяьлар. Кубас «коммунистически дуненца бувзамаш леладар», иштта кхыдараш харцахьа лархІарца кхоачамбелга дар дийцар. 25 январе программа хьисапера къамаьл ше деча хана паччахьалкхен секретарь волча Раска тІахьехар Малхбузен полушарерча «коммунистически интервенцена» духьалдовлара, ОАГ-ена юкъера Куба дІаяккха, цунцара торгови гІулакхаш дита йоахар. Цхьабакъда, «Нью-Йорк таймс» яхача газето ший редакционни статья тІа яхачох американски делегаце дІадехаш хиннар «цунга дуларгдолчул дукхагІа дар». ЮПИ яхача агентствана хетачох «хьалхагІа ше баь тІахьехам кІезиг-дукха кІаьдбир Раска», хІана аьлча «бокъонца Куба юкъера дІайоаккхилга тІехьадаккхар» дар мадарра аьлча цо яьхар.

◆ **Дунен халкъашта юкъера хоамаш** ◆

Вашингтона политика эшара бахьанаш доашхаш, эггара хьалха белгалданза даргдац из нийса ца хилар, дунен тІа хулаш дола исторически хувцамаш ВІашагІкхийттача Штаташа бокъонца харцахьдоахаш хилар. Революционни Кубах «арахьара тІадена Іаьдал леладеш бола мохк ба» яхача вашингтонски политикаша кхетадац, Малхбузен полушаре социализм дегІаяр хиланза дargдоаца хІама хилар, цул совгІа из «арахьара революци тІаярцеи» «континентал арахьара юкъегІортарцеи» доацаш хургхилар а. Из уйла къаьгга хьахьекхар цІи хеза волча мексикански политически деятела Карриона. Цо аьлар: «Кубеи коталонаш йоаха цун революции Латински Америка ергйолча сийлахь-йоккхача революце оборона хьалхара линия я, хІана аьлча цунга из дайт исторически хьалашеи 200 миллион совгІа болча латино-американцаша вахар тоаде, экономика гІулакха шоай лоІам ба, шерра къамий суверенитет хилийта яхаш дІадехарашеи».

Историе чарх тІехьашкахьа кхостае гІертача США-на ловра Монрой доктрина кхайкаьча хана хийцца чакхъювлаш хиннача а, цхьабакъда XX-ча бІаьшерен кховзткъалагІча шерашка пайдана йоацача йоалаш къаеннача а методашца ший гІулакхаш дІакхахьар. Къайле яц, доацаш дола Малхбузен полушарена «коммунистически юкъегІортар» харцахьа лоархІаш йолча США-на латиноамерикански мехкий чурча гІулакхашта дІахо а юкъе Іертара хьалхле шийга йитар ловш хилар. Цхьа бахьан доацаш дац, доккхагІча а дукхагІа шоай лоІаме долча а Латински Америка мехкашта Кубана духьаларча политическии экономически санкцей хьакъехьара США предложенеш шоай лоІама духьалара кхерам болга хайна хилар а чІоаггІа царна уж духьалдалар а. Масала, США экономически новкъостали цун кердагІа йола форма — «Прогресса духьа болча барта» программеи цу мехкий шеко йолаш я. Историе хьахьекхад, цу «новкъостало» латиноамерикански мехкаш экономически лоалла оттарга, хІанз цу паччахьалкхенашка долча экономически халача хьалага кхоачадаь хилар. Вашингтоно ший империалистически уйлаш йитай аьнна хетадала цхьаккха бахьан дац Латински Америка мехкий, цо хІанз кхыча тайпара дувце а.

Юххье денз чакхъяллалца нийса йоацаш политика я Пунта-дель-Эсте вІашагІкхийттача совещане дакъа лоацараштa кач йолла гІерташ ВІашагІкхийттача Штаташа лелаю халкъий уйла ца лоархІаш йола политика. «Уолл-стрит джорнэл» яхача газето, США-с деча доала духьала дуккхача латиноамерикански мехкаша ю духьале ше йоашхаш, яздора, «нагахьа санна Кастрона чІоаггІа теха хІама цу мехкаша хьаллоаце, из бахьан долаш демонстрацеш, бунташ, кхыметтел гуччахьара востанеш а хьоае мег цар», яхаш.

Латински Америкера США политика эшар къаьстта лоархІам болаш да Кубай нийса гІулакх дерригача дунен тІа, къаьстта а Малхбузен полушарерча халкъашта юкъе чІоаггІа хьаллоацаш хилар. Белгалдоалаш да, Пунта-дель-Эстера делегацеш духьале йоаццаш США-на тІехьа долаш долча мехкашка американски империализма агрессивни гІулакхашта духьал низ бола болам баьржа хилар. Іаьдало цІий мехкадеш низаш дешшехьа а Кубана тІехьара демонстрацеш лаьгІлуш йоацача Венесуэлерчеи Коста-Рикерчеи событеша хьахьокх цу мехкашка доал дерий гІулакхаш халкъашта чІоаггІа гоама хилар.

Укх деношка Гаване вІашагІкхийттача Латински Америка халкъий конференце хьакхайкадаьд революционни Кубана ше тІехьа хилар. Уругвае дукхача наьха митингаш, демонстрацеш, походаш (цу даькъе Пунта-дель-Эсте хинна поход а йолаш) хилар ОАГ-а совещанена духьала. Кубински халкъа ше тІехьа хилар хьакхайкаду дерригача дунен тІарча прогрессивни общественносто, цу даькъе Дерригдунен профсоюзий федераци, Дунен халкъашта юкъерча демократически кхалнаьха федераци, Дерригдунен демократически кагирхой федераци яхараш санна йолча дуккха миллионаш нах чулоацача дунен халкъашта юкъерча организацеша а.

...Пунта-дель-Эсте хиннача совещанех революционни Кубайна еш йола суд хилийта гІийртаяр ВІашагІкхийтта Штаташ. Цхьабакъда, американски империализм бехке ер, кортамукъа, шоай лоІаме дахара йола Латински Америка халкъий бокъонаш хьаллоацаш яр революционни Куба ше хилар. Дунен общественноста бІаргагучча бехке барий гІанда тІа нийсвелар Вашингтонски прокурор.

С. ИВАНОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цІерахча кинотеатре.

Йоккха зал — **«ЖІаргаш леладераш»** (Ши сери цхьа сеанс).

Долалу: 9, 12.20, 3.40, 7, 10.10.

ЗІамига зал № 1 — **«Денал зувргдола никъ».**

Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30.

ЗІамига зал № 2 — **«Корах йоагІа сердал».**

Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗІамига зал № 3 — **«Денал зувргдола никъ».**

Долалу: 9.30, 11.30, 1.30, 3.15, 5.15, 8.15, 10.15.

«Родина» яхача кинотеатре

«ЖІаргаш леладераш» (Ши сери цхьа сеанс).

Долалу: 9.30, 11.30, 1.30, 3.15, 5.15, 8.15, 10.15.

Город Грозне Деловая яхача улицах 13-ча цІеношка яхача гражданкас **Коновалова** Лидия Степановнас суде деннад город Грозне Черноречье яхача поселке, ул. 4, 11-ча цІеношка вахача гражданинагара **Коновалов** Николай Александровичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне Заводской района халкъа суде.

Город Грозне Революце Проспекта 14, 21 квартире вахача гражданина **Ансимов** Леонид Юрьевича суде деннад город Грозне, Заводской район, корпус 82, квартира 6 яхаш йола гражданка **Ансимова** Любовь Андреевна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне Заводской района халкъа суде.

Город Грозне Арсенальная улицагІа, 9 вахача **Леухин** Евгений Владимировича суде деннад городе Сочи Охотничий переулках, № 5 яха **Леухина** Виктория Васильевна ше йитарах дола дош.

Дош дувцаргда город Грозне Ленински района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦІеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикаи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цІерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03022 Заказ № 609